

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Konsumentprisindex

Ämnesområde

Priser och konsumtion

Statistikområde

Konsumentprisindex

Produktkod

PR0101

Referenstid

2022 månad

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Statistikservice, vardagar 9.00-12.00, 13.00-16.30
E-post	information@scb.se

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	4
2.1	Målstorheter	4
2.2	Ramförfarande	5
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	5
2.3.1	Medveten undertäckning	5
2.3.2	Övergripande urvalsförfarande	6
2.3.3	Principer vid produkturval	6
2.3.4	Justering för selektionsbias	7
2.4	Insamlingsförfarande	7
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	7
2.4.2	Mätning	7
2.4.3	Bortfallsuppföljning	8
2.5	Bearbetningar	8
2.5.1	Härledda priser	8
2.5.2	Imputeringar	8
2.5.3	Kvantitetsjusteringar	9
2.5.4	Kvalitetsjusteringar	9
2.6	Granskning	100
2.6.1	Granskning under insamlingen	10
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden	100
2.6.3	Granskning av makrodata	100
2.6.4	Granskning av redovisning	100
2.7	Skattningsförfarande	11
2.7.1	Principer och antaganden	11
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter	11
2.7.2.1	KPIs indexkonstruktion	11
2.7.2.2	Indexkonstruktion för relaterade mått	13
2.7.2.3	Vägningstal	16
2.7.2.4	Förändringstal	19
2.7.2.5	Bidrag till förändringstal	20
2.7.2.6	Korgeffekten	21
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet	22
2.7.4	Röjandekontroll	22
3	Genomförande	22
3.1	Kvantitativ information	22
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	22
	Bilaga A: Lista över referensmaterial	23
	Bilaga B: Beskrivning av KPI:s olika delundersökningar	24
	Bilaga C: Lista över metodmässiga ändringar	46

1 Statistikens sammanhang

Konsumentprisindex (KPI) ska mäta den genomsnittliga prisutvecklingen för den privata konsumtionen. Prisutvecklingen skattas på både lång och kort sikt. Dels beräknas Konsumentprisindex med indexbasår 1980 (1980 = 100), dels beräknas förändringstal avseende det senaste året och den senaste månaden.

Månatlig Konsumentprisindex har tagits fram sedan juli 1954. Kvartalsvisa uppgifter finns beräknade från 1949 till och med juni 1954. Årsvisa indextal baserade på levnadskostnadsindex och Myrdal-Bouvins konsumentprisindex finns tillgängliga tillbaka till 1830.

I den löpande redovisningen av KPI och relaterade mått finns 12 *huvudgrupper* och ett 90-tal *undergrupper* av produkter enligt COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), vilken är en internationell klassificering av hushållens privata konsumtion. Varje undergrupp består i sin tur av en eller flera så kallade *produktgrupper*. Ingen regional redovisning tas fram.

Konsumentprisindex (KPI totalt) utgör i Sverige det gängse måttet för prisomräkningar och beräkningar av kompensationer d.v.s. uppskrivningar av enskilda belopp som transfereras mellan den offentliga och den privata sektorn. Prisbasbeloppet (tidigare Basbeloppet) enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) räknas fram på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget. Enligt gällande bestämmelser anges detta av utvecklingen av konsumentprisindex.

Indextal på detaljerad nivå (huvudgrupper, undergrupper och produktgrupper) används bland annat för volymberäkning (deflatering) av privat konsumtion i nationalräkenskaperna och detaljhandelsstatistiken. Efter att det totala KPI-talet har fastställts så revideras det inte.¹

SCB räknar även måtten **KPI exklusive energi** och **KPI-KS**. I KPI exklusive energi exkluderas prisutvecklingen på energiprodukter och i KPIF-KS konstanthålls de skatter och subventioner som är kopplade till produkterna i KPI.

I det relaterade måttet **KPIF** exkluderas de direkta effekterna av förändrade räntesatser på bostadslån. Inflationstakten enligt KPIF utgör målvariabel för penningpolitiken i Sverige. På uppdrag av Sveriges Riksbank beräknar SCB

¹ Efter det att KPI för en viss månad offentliggjorts sker ett formellt fastställande av totalindextalet. Detta tal omprövas därefter inte och gäller således i alla sammanhang där man i lagar, förordningar eller avtal hänvisar till konsumentprisindex. Vid några tillfällen har det skett misstag vid upprättandet av beräkningsunderlaget vilka inneburit att indextalen gett en i någon mån missvisande bild av prisförändringen. Dessa misstag har då korrigerats för den aktuella produktgruppen, och produktgruppsindex och index för de undergrupper som påverkas av misstaget har reviderats i databasen. Eftersom totalindex inte revideras finns en separat serie med så kallat "skuggindex" i databasen, vilken visar vad KPI-talet skulle ha blivit om det reviderats. Det är denna serie som används för att beräkna inflationstakten enligt KPI.

även måtten **KPIF exklusive energi** och **KPIF-KS** enligt samma metod som KPI exklusive energi och KPI-KS.

KPI är också utgångspunkt för beräkningen av det EU-harmoniserade måttet **HIKP** (Harmoniserat Index för Konsumentpriser). I HIKP ska de olika länderna använda gemensamma metoder i vissa avseenden, exempelvis gällande val av indexformel och aggregeringsprincip samt avgränsning av produktkorgen. HIKP har utarbetats för att förenkla jämförelser av inflation mellan länder inom EU. Ett motsvarande konstantskatteindex, benämnt **HIKP-KS**, beräknas också.

I denna dokumentation beskrivs upplägg och genomförande av de undersökningar som ligger till grund för KPI och relaterade prisindex. Statistikens kvalitet beskrivs i den kvalitetsdeklaration som finns tillgänglig på www.scb.se/PR0101 under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Intressepopulationen utgörs av alla transaktioner som ingår i den privata konsumtionen i Sverige. Den kan vidare specificeras i termer av tre olika dimensioner; en population av försäljningsställen (butiker, tjänsteställen), en population av produkter (varor och tjänster) samt en tidsdimension. Kombinationen av försäljningsställe, produkt och tidsintervall leder till en specifikation av det objekt vars pris ska följas.

I många fall är det inte praktiskt möjligt att mäta faktiska transaktioner. Undersökningens **målpopulation** definieras då som de produkter företag bjuder ut till försäljning till privata konsumenter.

De huvudsakliga **målstorheterna** är de månatliga indextalen (KPI med indexbasår 1980, respektive relaterade mått), utifrån vilka års- och månadsförändringar beräknas.² Årsmedelindex tal bildas genom ovägda aritmetiska medelvärden av månadsindextal. De månatliga indextalen är i sin tur en funktion av de indexlänkar som varje månad tas fram för enskilda produktgrupper. Dessa länkar beskriver prisutvecklingen mellan innevarande månad och den så kallade basmånaden (december föregående år), för en viss produktgrupp. På mer operationell nivå kan med andra ord produktgruppslänkarna betraktas som målstorheter för själva skattningsförfarandet.

Målvariabel är det pris konsumenten betalar för en specifik produkt. I vissa fall insamlas även andra produkttegenskaper såsom förpackningsstorlek,

² På en mer principiell nivå kan KPI:s intressestorhet betraktas som ett så kallat betingat levnadskostnadsindex. I den offentliga utredningen SOU 1999:124 specificerades att KPI ämnar approximera ett betingat levnadskostnadsindex.

märke och material. Dessa används för att justera priser till jämförbarhet i de fall produktsortimentet ändras under året.

2.2 Ramförfarande

Av praktiska skäl baseras KPI:s delundersökningar på många olika ramar över försäljningsställen och produkter. Det är i många fall svårt att bilda fullständiga urvalsramar både vad gäller företag och produkter.

För en delmängd varor och tjänster dras urval av försäljningsställen ur en gemensam ram baserad på information från SCB:s företagsdatabas (FDB). (Se även avsnitt 2.3.4.) Denna ram består av en lista över arbetsställen inom relevanta branscher enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI), stratifierad efter bransch.

Även för andra delar av KPI baseras ramarna över försäljningsställen ofta på information från företagsdatabasen, men då ofta kombinerat med annan statistik och ämnesmässiga överväganden. För detaljerad information om KPI:s olika delundersökningar hänvisas till bilaga B.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

De urvalsmetoder som används är främst cut-off-förfaranden, stratifierade urval, π ps-urval där urvalsenheter väljs med urvalssannolikheten proportionell mot en för den specifika undersökningen relevant storleksvariabel, samt olika typer av icke slumpmässiga ("medvetna") urval. Uppdateringar av urvalen sker kontinuerligt, i de flesta fall en gång per år. Inom vissa områden utnyttjas totalundersökningar.

I detta avsnitt beskrivs den medvetna undertäckningen i KPI på ett övergripande plan samt hur urvalen av försäljningsställen går till i de fall dessa dras med ett gemensamt förfarande. Därutöver beskrivs hur urval av produkter görs i de fall uppgifter samlas in manuellt; dessa urval kan oftast inte göras med slumpmässiga metoder utan följer istället vissa för-specificerade principer. Slutligen beskrivs den justering för selektionsbias som görs inom vissa produktgrupper. För mer information om KPI:s olika delundersökningar hänvisas till bilaga B.

2.3.1 Medveten undertäckning

Det är inte praktiskt möjligt för ett Konsumentprisindex att mäta priset på alla varor och tjänster som konsumeras i ekonomin. Målsättningen är istället att de produkter som valts ut för prismätning på ett bra sätt representerar konsumtionen som helhet. Inom vissa produktområden finns mycket god kunskap om vad som faktiskt konsumeras, medan det inom andra områden i praktiken kan vara svårt att få tag på den typen av information.

De produkter som valts ut för prismätning kallas ibland för "representantprodukter". Dessa har ofta valts med en medveten avgränsning

vilket innebär att varianter med små försäljningsvärden exkluderas. Dessutom sker prismätning enbart för vissa kombinationer av produktgrupper och branscher. Exempelvis exkluderas försäljning av tobak och tidningar på bensinstationer. Ett annat exempel är torghandel.

2.3.2 Övergripande urvalsförfarande

Urval av försäljningsställen för vissa varor och tjänster dras med ett gemensamt förfarande. Den urvalsmetod som används i detta fall är ett stratifierat, sekventiellt Poissonurval med urvalssannolikheter proportionella mot storleken av respektive försäljningsställe.³ Det storleksmått som används är en sammanvägning av antal anställda och omsättning och stratifiering görs efter branschtillhörighet bland branscher som är relevanta för konsumentköp. Försäljningsställen kan vara antingen fysiska butiker eller nätbutiker och som då representerar försäljningen för respektive fysiska butiker när det är kedjor. Urvalsförändringar görs årligen mot bakgrund av förändringar i beståndet av butiker, och rotation av urval görs om ca 20% årligen vid behov.

Allokering av urvalet över branscher görs baserat på skattningar av variationen i prisindex utifrån en fördelningsfri metod (s.k. *Jackknife*) i butiksdimensionen och består av c:a 500 urvalsställen inklusive kedjor som prismäts via nätbutiker.

2.3.3 Principer vid produkturval

För många produkter saknas urvalsramar och produkter väljs istället enligt förutbestämda produktspecifikationer. De produkter som väljs i början av året fortsätter att prismätas så länge de kan antas vara aktuella, och byts annars ut mot mer eller mindre likvärdiga produkter. Mer specifikt så finns följande regler uppsatta för det initiala urvalet och för de löpande månatliga prismätningarna:

- Den mest sålda produkten inom given produktspecifikation ska väljas, alternativt en produkt som finns bland de mest sålda produkterna inom samma specifikation.
- En produkt prismäts så länge som den är aktuell i urvalet och i försäljningen. När en produkt utgått ur försäljningen ska den bytas mot en ny produkt. När en produkt visar tecken på en betydligt avtagande försäljning ska produkten också bytas.
- Vid byte av produkt gäller att en liknande produkt ska väljas och att den nya produkten ska vara bland de mest sålda produkterna inom given produktspecifikation.

³ För närmare information om denna urvalsmetod se exempelvis Ohlsson (1990): *Sequential Poisson Sampling from a Business Register and its Application to the Swedish Consumer Price Index*. R&D Report 1990:6.

- Om produkten är definierad som en "kvalitetsjusteringsprodukt" (detta specificeras i samband med att produktspecifikationerna beslutas) så ska en kvalitetsjustering utföras vid produktbyten; för mer om kvalitetsjusteringar se avsnitt 2.5.4.

2.3.4 Justering för selektionsbias

Medvetna urval av produkterbjudanden vid basmätningen i nyvalda butiker leder till en skevhet som resulterar i en nedåtriktad bias i prisutveckling. Detta beror på att prisinsamlaren vid valet av produkterbjudanden har en naturlig tendens att undvika artiklar som har ett nedsatt pris så att andelen nedsatta priser blir lägre i urvalet än i den totala populationen.

I KPI görs en justering av denna bias för produktgrupper inom COICOP 03 (kläder och skor). Justeringsfaktorerna beräknas utifrån en jämförelse av andelen realisationserbjudanden i december och i "basen" för nästa år (också i december).

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

En stor del av de prisuppgifter som används för att beräkna KPI och relaterade mått utgörs av transaktionsdata (kassaregisterdata) vilken uppgiftslämnare varje månad levererar till SCB. Områden som omfattas av transaktionsdata inkluderar dagligvaror, alkoholhaltiga drycker, tandvård, mäklartjänster, charterresor, läkemedel, drivmedel, bolåneräntor, tågresor, hemelektronik och hushållsutrustning. Prisinsamling görs även via telefon, internet (inklusive webbskrapning/API) och i fysisk butik. Det förekommer också att specialiserade frågeformulär skickas till uppgiftslämnare över e-post. Insamlingen i fysisk butik utförs av SCB:s fältintervjuare vilka finns placerade ute i landet. Insamling via internet utförs dels av personal på SCB:s kontor i Stockholm och Örebro, dels av intervjuare.

2.4.2 Mätning

Mätinstrumentet vid prisinsamling av SCB:s fältintervjuare är ett webbformulär som laddas ned på intervjuarnas surfplatta. För den prisinsamling som görs centralt på SCB:s prisenhet i Stockholm och på insamlingsenheten i Örebro finns inget särskilt verktyg framtaget utan uppgifterna registreras direkt i databasen.

Manuell prisinsamling görs under tre insamlingsveckor; den vecka då den 15:e infaller samt veckan innan och efter detta. December månad utgör ett undantag med förlängda och tidigare lagda mätveckor. Helst ska prismätningar i KPI avspegla ett för månaden genomsnittligt pris, men i

praktiken måste approximationer göras.⁴ I de fall prisinsamling sker manuellt så görs den i de allra flesta fall bara en gång i månaden. För vissa tjänster, t.ex. transporttjänster, kan emellertid priset variera mycket beroende på hur lång tid i förväg tjänsten köps och i dessa fall görs prisinsamlingen under en längre tidsperiod. I de fall där transaktionsdata används så omfattar dessa normalt sett mellan tre och fyra veckor.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Vid butiksbesök, telefonintervjuer, internetinsamling och direktinsamling från företag är bortfallet nästan obefintligt. För hyresundersökningen har det ovägda bortfallet under de senaste åren legat på runt 5%, och för avgiftsundersökningen till bostadsrättsföreningar på runt 7%. Bortfall i prismätningarna är generellt sett ett litet problem i jämförelse med andra osäkerhetskällor i KPI.

2.5 Bearbetningar

2.5.1 Härledda priser

I vissa fall krävs en bearbetning av insamlade uppgifter för att åstadkomma ett pris som går att följa över tid. Ett exempel är när omräkning sker till pris för en på förhand specificerad "konsumentprofil". (Till exempel ett elpris "per kWh för hushåll boende i egnahem utan elvärme och med en genomsnittsförbrukning på 5000 kWh per år" eller ett telefonitjänstpris för en viss "typ-konsument".) För mer information om de olika typer av omräkningar som görs i KPI:s delundersökningar hänvisas till bilaga B.

2.5.2 Imputeringar

Imputering av pris vid partiellt bortfall används endast i undantagsfall.⁵ När ett pris för ett visst produkterbjudande saknas i basen (december året innan), men sedan återkommer i januari skattas dock priset i december utifrån indexutvecklingen för övriga produkterbjudande inom samma produktgrupp. En form av imputering används även för så kallade "säsongprodukter" (produkter vilka finns tillgängliga enbart under delar av året), men denna görs då på produktgruppsnivå; se bilaga B för exempel.

⁴ I den offentliga utredningen från 1999 står följande att läsa: "Trots att indexet skall tolkas som ett genomsnittsmått, är det inte självklart att prismätningarna bör spridas ut över hela månaden. För många varor och tjänster, där priserna i allmänhet inte ändras nämnvärt under loppet av en månad, skulle det sakna betydelse. I de fallen torde [...] prisinsamling den 15:e i månaden, eller den vecka den 15:e infaller, vara ändamålsenligt." (SOU 1999:124, sid. 67.)

⁵ Ett sådant undantagsfall var under Coronakrisen då vissa produkter inte gick att prismäta alls på grund av utebliven konsumtion. Dessa imputerades då utifrån genomsnittlig prisutveckling hos övriga produktgrupper.

2.5.3 Kvantitetsjusteringar

För produkter som kan variera i kvantitet görs kvantitetsjusteringar för att säkerställa jämförbarhet. Ett exempel är vid ändrade förpackningsstorlekar hos dagligvaror.

2.5.4 Kvalitetsjusteringar

När en produkt byts mot en annan görs i vissa fall "kvalitetsjusteringar" för att säkerställa jämförbarhet över tid. Ett antal olika metoder används för att justera för kvalitetsförändringar och nedan ges en övergripande beskrivning.

För **dagligvaror** görs få kvalitetsvärderingar. I förekommande fall justeras priser för små ändringar av kvantitet, förpackningsform och dylikt (jmf avsnittet ovan om kvantitetsjusteringar). Om ingen tillräckligt jämförbar ersättning kan hittas så upphör i regel prismätningen för den aktuella produkten under resten av året.

Inom varugrupperna **kläder och skor** är livslängden för produkter mycket kort och flera ersättningar behöver därför normalt göras under en tolv månaders period. För dessa produkter används en så kallad *hedonisk regressionsmodell* för att skatta skillnader i kvalitet mellan olika produkter. Låt P_i beteckna det observerade priset för produkterbjudande i , X_j en dummyvariabel för kvalitetsegenskap j och Z_k en dummyvariabel för butikstyp k (butikerna delas in i ett antal olika "typgrupper").⁶ Modellen kan då beskrivas enligt följande:

$$\log(P_{ijk}) = \alpha + \sum_j \beta_j X_{ij} + \sum_k \gamma_k Z_{ik} + \epsilon_{ijk}$$

Vid varje produktersättning jämförs varianten från basmånaden (december föregående år) med den nya varianten med avseende på samtliga kvalitetsegenskaper och en kvalitetsfaktor (KF) beräknas enligt:

$$KF_i^{y,m} = \exp \left\{ \beta_j \times \sum_j (X_{ij}^{y,m} - X_{ij}^{y-1,12}) \right\}$$

Kvalitetsfaktorn multipliceras sedan på det ursprungliga baspriset för att åstadkomma ett *justerat* baspris. På detta vis blir ersättningsplaggen i kvalitetshänseende jämförbara med tidigare plagg. Modellens parametervärden uppdateras en gång per år.

⁶ Ett antal kvalitetsegenskaper samlas regelmässigt in vid varje produktbyte. För kläder insamlas märke, material och tygstruktur, samt ett antal specifika egenskaper vilka varierar mellan produktgrupper. För skor insamlas endast märke. Vid varubyten används en klassificering av märkena i olika kvalitetsgrupper.

Prisinsamling för bl.a. **tv-spel och böcker** görs från respektive butiks försäljningstopplista. Titlar på topplistan antas sedan i kvalitetshänseende jämförbara över tid.

För **fältintervjuinsamlade priser** bedömer intervjuaren själv värdet på den eventuella kvalitetsskillnaden mellan den nya och den gamla produkten. Bedömningen ska göras utifrån ett konsumentperspektiv. Intervjuaren anger ett värde (positivt eller negativt) vilket utgör en skattning av kvalitetsskillnaden mellan tidigare och nuvarande variant. Utifrån detta värde justeras baspriset för den nya varianten så att jämförbarhet uppnås. När det gäller den **prisinsamling** som görs centralt på SCB så görs kvalitetsbedömningar enligt samma principer som för lokalt insamlade produkter.

Vid årsskiftet används implicit ofta metoden "simple overlap". Det innebär att en viss variant mäts till och med december för att sedan ersättas med en ny variant inför nästa år med start i basmånaden (d.v.s. december föregående år). Denna länkningsmetod innebär att ingen priseffekt alls uppstår av produktbytet.

För närmare information om de justeringar som görs inom respektive delundersökning hänvisas till bilaga B.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under insamlingen

För den prisinsamling som görs av fältintervjuarna gör läsplattorna det möjligt med olika automatiska logiska kontroller där de registrerade priserna relateras till historiska värden.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Mikrogranskning av månadens prisinsamling sker efter att data registrerats i databasen. Här görs olika typer av kontroller av exempelvis extrema prisförändringar.

2.6.3 Granskning av makrodata

Efter att preliminära indextal beräknats för månaden så granskas dessa på makronivå. Vid behov görs ytterligare avstämningar på mikronivå samt jämförelser mot annan statistik.

2.6.4 Granskning av redovisning

Fastlagda rutiner finns framtagna för publicering på SCB:s hemsida och i Statistikdatabasen (SSD) samt vid leverans av skräddarsydda underlag till externa och interna kunder.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

De representantprodukter som valts för prismätning antas representativa för den totala konsumtionen av varor och tjänster (se även avsnitt 2.3.1).

För varor antas att hela den kostnad som konsumenten betalar kan hänföras till köptillfället. Detta gäller även varaktiga varor, förutom boende. Med andra ord används en *anskaffningsansats*. I boendekalkylerna periodiseras kostnaden och hushållets kostnad för boendetjänsten betraktas därmed i princip som en årshyra.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

2.7.2.1 KPI:s indexkonstruktion

I detta avsnitt beskrivs hur Konsumentprisindex beräknas från insamlade pris- och värdeuppgifter till ett indextal med indexbasår 1980.⁷

Indexserier för KPI totalt samt för COICOP-aggregat utgår från 1980 med några undantag: Paketresor (09.6), Utbildning (10), Socialt skydd (12.4), Försäkringar (12.5) och Övriga finansiella tjänster (12.6), vilka har tillkommit efter 1980. På produktgruppsnivå är det betydligt fler grupper som tillkommit och för dessa finns KPI med indexbasår 1980 inte tillgängligt.

De beteckningar som används nedan beskrivs i tabell 1.

Tabell 1: Beteckningar

Formel	Beskrivning
$p_i^{y,0}$	Pris i basmånaden (december föregående år) för produkterbjudande i .
$p_i^{y,m}$	Pris månad m år y för produkterbjudande i .
$P_{y-1,12,g}^{y,m}$	Index för månad m år y med prisbasperiod december ($y-1$).
$R_{y-1,12,g}^{y,m}$	Reviderad version av $P_{y-1,12,g}^{y,m}$ som beräknas i början av år ($y+1$).
$I_{y-2,a}^{y,m}$	<i>Månadslänk</i> : Index för månad m år y med prisbasperiod helår ($y-2$), för aggregat a . Motsvarande index beräknas även på produktgruppsnivå och betecknas då $I_{y-2,g}^{y,m}$.
$I_{y-3,a}^{y-2}$	<i>Årslänk</i> : Index för helåret ($y-2$) med prisbasperiod helåret ($y-3$), för aggregat a . Motsvarande index beräknas även på produktgruppsnivå och betecknas då $I_{y-3,g}^{y-2}$.
w_i	Vikt kopplad till produkterbjudande i (<i>produkterbjudandevikt</i>).
w_i^R	Reviderad version av w_i som beräknas i början av år ($y+1$).

⁷ När indextal redovisas sätts normalt sett indexbasen till värdet 100. Notera även att avrundningar och avkortningar kan leda till att de formler som beskrivs här inte ger resultat som är identiska med publicerade värden.

KPI med indexbasår 1980 för aggregat a , avseende månad m år y , beräknas som:

$$I_{1980;a}^{y,m} = I_{1980;a}^{2004} \cdot I_{2004;a}^{2005} \cdot \dots \cdot I_{y-3;a}^{y-2} \cdot I_{y-2;a}^{y,m} \quad (1)$$

där $I_{1980;a}^{2004}$ är en särskild länk som används för övergången mellan nuvarande indexkonstruktion och den tidigare⁸ medan övriga komponenter beskrivs i tabell 1.

Månadslänken för aggregatet a beräknas utifrån motsvarande index på produktgruppsnivå enligt:

$$I_{y-2;a}^{y,m} = \frac{\sum_{g \in a} (w_{L,g}^y \times I_{y-2;g}^{y,m})}{\sum_{g \in a} w_{L,g}^y} \quad (2)$$

där $w_{L,g}^y$ är produktgrupp g 's vägningstal i månadslänken, och övriga komponenter beskrivs i tabell 1. (Se avsnitt 2.7.2.3 för närmare information om hur vägningstalet för månadslänken beräknas.)

Motsvarande produktgruppslänk beräknas vidare enligt:

$$I_{y-2;g}^{y,m} = \frac{P_{y-1,12;g}^{y,m} \times R_{y-2,12;g}^{y-1,12} \times R_{y-3,12;g}^{y-2,12}}{\frac{1}{12} \sum_{m=1}^{12} R_{y-3,12;g}^{y-2,m}}$$

Om produktgruppen är ny för året så imputeras dess (reviderade) elementärindex för tidigare år utifrån prisutvecklingen för en närliggande produktgrupp eller motsvarande COICOP-aggregat.

Årslänken för aggregatet a beräknas utifrån motsvarande index på produktgruppsnivå enligt:

$$I_{y-3;a}^{y-2} = \frac{\sum_{g \in a} (w_{W,g}^{y-2} \times I_{y-3;g}^{y-2})}{\sum_{g \in a} w_{W,g}^{y-2}} \quad (3)$$

där $w_{W,g}^{y-2}$ är produktgrupp g 's vägningstal i årslänken, och övriga komponenter beskrivs i tabell 1. (Se avsnitt 2.7.2.3 för närmare information om hur vägningstalet för årslänken beräknas.)

⁸ Dagens indexkonstruktion infördes i samband med publiceringen av januariindex 2005. Innan dess användes en konstruktion med indexlänkar från december. För närmare information se dokumentet "Förbättrad KPI-konstruktion från januari 2005: Teknisk beskrivning", tillgängligt via SCB:s hemsida.

Motsvarande produktgruppslänk beräknas vidare enligt:

$$I_{y-3;g}^{y-2} = \frac{R_{y-4,12;g}^{y-3,12} \times \sum_{m=1}^{12} R_{y-3,12;g}^{y-2,m}}{\sum_{m=1}^{12} R_{y-4,12;g}^{y-3,m}}$$

Produktgruppsindex beräknas slutligen i de allra flesta fall som ett (vikttat eller oviktat) geometriskt medelvärde av priskvoter. Index för månad m år y ges därmed av:

$$P_{y-1,12;g}^{y,m} = \prod_{i=1}^{n_g} \left(\frac{p_i^m}{p_i^0} \right)^{w_i} \quad (4)$$

där n_g betecknar antalet produkterbjudanden i elementär aggregatet. I det oviktade fallet ges vikterna av $w_i = 1/n_g$. I vissa fall räknas produktgruppsindexet i flera steg.

Det reviderade produktgruppsindexet ges på liknande sätt av:

$$R_{y-1,12;g}^{y,m} = \prod_{i=1}^{n_g} \left(\frac{\tilde{p}_i^m}{\tilde{p}_i^0} \right)^{w_i^R}$$

där $\tilde{p}_i^m$ betecknar ett potentiellt reviderat pris (exempelvis när uppgiftslämnare inkommit med uppdaterad information). I de flesta fall är $\tilde{p}_i^m = p_i^m$ för alla i och det reviderade produktgruppsindexet skiljer sig från det ursprungliga enbart till följd av att vikterna för respektive produkterbjudande uppdaterats. (Se avsnitt 2.7.2.3 för närmare information om hur produkterbjudandevikterna beräknas.)

Ett par undantag från formel (4) finns. För en del produktgrupper (t.ex. *Vatten och avlopp*, *Renhållning*, *Sotning*, *Hushållsgas* och *Nätavgifter för el*) antas den geometriska formeln vara ett sämre alternativ och i dessa fall används istället en aritmetisk formel för att räkna produktgruppsindex:⁹

$$I_{y-1,12;g}^{y,m} = \frac{\sum_{i=1}^{n_g} w_i p_i^m}{\sum_{i=1}^{n_g} w_i p_i^0} \quad (5)$$

2.7.2.2 Indexkonstruktion för relaterade mått

I KPI med fast ränta (KPIF) beräknas KPI med konstant ränta, vilket innebär att under året förändrade räntesatser för bolån knutna till egnahem och bostadsrätter inte påverkar måttet. Detta justeras i räntekostnadsindex; se bilaga B för en detaljerad beskrivning av hur räntekostnadsindex beräknas.

⁹ Ett geometriskt medelvärde kan enligt mikroekonomisk teori anses vara idealt för produkter som uppvisar så kallad enhetselasticitet. För produkter med oelastisk efterfrågan kan ett aritmetiskt medelvärde visas vara bättre ur teoretisk synpunkt.

KPI med konstant skatt (KPI-KS) är ett konstantskatteindex där effekter från ändrade skatter och subventioner räknas bort. Med skatter och subventioner menas här sådana skatter och subventioner som läggs direkt på konsumentprodukter, exempelvis moms och energiskatter på drivmedel.¹⁰ I KPI-KS dras effekten av ändrade skatter och subventioner bort från de olika totalindexlänkarna genom avdragstermer. En justerad månadslänk beräknas enligt följande:

$$I_{y-2;KS}^{y,m} = I_{y-2}^{y,m} - \sum_j w_{L;j}^y \times (I_{y-2,j}^{y,m} - 1) \quad (6)$$

där vikten $w_{L;j}^y$ är proportionell mot den estimerade budgetintäkten för skatt/subvention j under helåret $y-2$ (se avsnitt 2.7.2.3 för närmare information om hur dessa vikter beräknas), och $I_{y-2,j}^{y,m}$ är ett index som uttrycker skattens/subventionens förändring från helåret $y-2$ till jämförelseperioden y,m .

En justerad årslänk beräknas enligt samma princip som:

$$I_{y-3;KS}^{y-2} = I_{y-3}^{y-2} - \sum_j w_{W;j}^{y-2} \times (I_{y-3,j}^{y-2} - 1) \quad (7)$$

där vikten $w_{W;j}^{y-2}$ återigen är proportionell mot den estimerade budgetintäkten för skatt/subvention j men nu under helåren $y-3$ och $y-2$ (se avsnitt 2.7.2.3 för närmare information), och $I_{y-3,j}^{y-2}$ är ett index som uttrycker skattens/subventionens förändring mellan helåren $y-3$ och $y-2$.

I tabell 2 på nästa sida listas de (indirekta) skatter och subventioner som dras ifrån respektive läggs till i KPI-KS.

Från 2014 beräknas också Konsumentprisindex med fast ränta och konstant skatt, **KPIF-KS**, i analogi med KPI-KS.

Beräkningen av det EU-harmoniserade måttet **HIKP (Harmoniserat Index för Konsumentpriser)** utgår från samma prismaterial som KPI men det finns vissa skillnader i täckning och konstruktion.

En skillnad i täckning beror på att man i HIKP-samarbetet ännu inte integrerat någon metod för att mäta prisutvecklingen för egna hem. Prisutvecklingen kopplat till egnahemsboende publiceras istället som en separat indexserie vid sidan av HIKP.¹¹ Som en konsekvens är boendeposten i HIKP betydligt mindre än i KPI, jämför tabell 3.

¹⁰ KPI-KS följer metodmässigt tidigare konstantskatteindex som Riksbanken har använt i den penningpolitiska analysen (t.ex. KPIX, tidigare benämnt UND1X, och UNDINHX). Alla skatteändringar antas till exempel få ett omedelbart och fullständigt genomslag på konsumentpriserna. En skillnad mot tidigare mått är att enbart skatteändringar utöver den allmänna prisutvecklingen justeras för i KPI-KS. KPI-KS började beräknas 2014 men finns tillbakaräknat till 1980.

¹¹ Under ledning av Eurostat beräknas posten "Owner occupied housing" och publiceras separat vid sidan av HIKP. Beräkningen sker utifrån den så kallade nettoanskaffningsmetoden (*acquisitions approach*). Den

Tabell 2: Skatter och subventioner som dras ifrån respektive läggs till i KPI-KS

Värdeskatter	Styckskatter	Subventioner
Direkt konsumtion med oreducerad moms (25 %)	Energiskatt drivmedel	ROT
Direkt konsumtion med reducerad moms (12 %)	Energiskatt bränsle	Skattelättnad för hushållsnära tjänster (RUT)
Direkt konsumtion med lägsta moms (6 %)	Energiskatt elkraft	Receptbelagda läkemedel
Skatt på trafikförsäkringspremier	Flygskatt	Tandvård
Fastighetsskatt för egnahem	Kemikalieskatt	
	Koldioxidskatt bränsle	
	Skatt på tobak och alkohol	
	Vägtrafikskatt, motorfordon	
	Vägtrafikskatt, trängselskatter	
	Lotterimedel	

Tabell 3: Jämförelse mellan HIKP och KPI för COICOP 04 (boende)

Post i HIKP	Motsvarande poster i KPI
Actual rentals for housing (04.1)	Grundhyra, hyreslägenhet (4103) och Garagekostnad (6212)
<i>Inkluderas ej</i>	Månadsavgift, bostadsrätter (4803)
Products for the regular maintenance and repair of the dwelling (04.3.1)	Reparationer, varor (4605) plus Diskmaskin
Service for the regular maintenance and repair of the dwelling (04.3.2)	<i>Saknas</i>
Water supply (04.4.1)	Vatten och avlopp (4405)
Refuse collection (04.4.2)	Renhållning (4404)
Sewerage collection (04.4.3)	Vatten och avlopp (4405)
Other services relating to the dwelling (04.4.4)	Sotning (4403)
Electricity (04.5.1)	El för hyres- och bostadsrättslägenhet (4502) och egnahem (4703)
Gas (04.5.2)	Hushållsgas, lägenhet (4501)
Liquid fuels (04.5.3)	Eldningsolja, egnahem (4702)
Solid fuels (04.5.4)	Pellets (4704)
Hot water, steam and ice (04.5.5)	Fjärrvärme egnahem (4701)
<i>Inkluderas ej</i>	Räntekostnader (4601, 4801)
<i>Inkluderas ej</i>	Avskrivningar (4602)
<i>Inkluderas ej</i>	Inre reparationer, bostadsrätt (4802)
<i>Inkluderas ej</i>	Tomträttsavgäld (4603)
<i>Inkluderas ej</i>	Försäkringsavgifter (4606)
<i>Inkluderas ej</i>	Kommunal fastighetsavgift (4609)

metod som används för egnahem i KPI bygger istället på den så kallade användarkostnadsmetoden (*user cost approach*).

I HIKP ingår inte heller något index för lotterier, till stor del beroende på att det saknas metodologisk vägledning om hur detta ska mätas på ett harmoniserat sätt.

En ytterligare anledning till skillnader i täckning beror på den vägledande principen för HIKP; att endast följa prisutvecklingen i *faktiska monetära transaktioner*. I KPI finns t.ex. delar av värdet av bil- och bränsleförmåner med i vägningstalen för motorbränsle och bilreparationer. Hushållets antas ha avstått viss lön i utbyte mot dessa naturaförmåner, vilket motiverar att värdet finns med i KPI. I vikterna för HIKP exkluderas all sådan icke-monetär konsumtion.

För HIKP räknas indextal med indexbasår 2015 (2015 = 100), samt förändringstal jämfört med föregående månad och samma månad föregående år. Liksom KPI är HIKP ett kedjeindex med årliga länkar, men kedjningen går i detta fall via december.

För ett COICOP-aggregat a beräknas HIKP för månad m år y enligt följande:

$$I_{2015;a}^{y,m} = I_{y-1,12;a}^{y,m} \times I_{y-2,12;a}^{y-1,12} \times \cdots \times I_{2015,12;a}^{2016,12} \times I_{2015;a}^{2015,12}$$

där $I_{2015;a}^{2015,12}$ är en speciallänk som används för att serien ska få indexbasår 2015. Länkarna av typen $I_{y-1,12;a}^{y,m}$ beräknas genom en sammanvägning av motsvarande form av produktgruppsindex:

$$I_{y-1,12;a}^{y,m} = \frac{\sum_{g \in a} (\tilde{w}_{L,g}^y \times p_{y-1,12,g}^{y,m})}{\sum_{g \in a} \tilde{w}_{L,g}^y}$$

där summeringen löper över alla produktgrupper, g , som ingår i HIKP-aggregatet a . Vägningstalen, $\tilde{w}_{L,g}^y$, är proportionella mot konsumtionens fördelning under år $y-2$ omräknat till den prisnivå som gällde i december år $y-1$. (Se avsnitt 2.7.2.3 för detaljer kring hur vikterna beräknas.)

2.7.2.3 Vägningstal

Vägningstalen på aggregerad nivå inom såväl KPI/KPIF som HIKP uppdateras en gång per år. I samband med uppdateringarna ses även mängden produktgrupper över. Underlag för vägningstalen är i första hand nationalräkenskaperna. För de finare fördelningarna används även annan SCB-statistik och extern marknadsinformation. SCB arbetar kontinuerligt med att förbättra uppskattningarna på olika delområden genom att aktivt söka efter nya informationskällor för de områden där underlagen bedöms som mest osäkra.

Vägningstal i KPI och KPIF: Två olika typer av vägningstal förekommer för KPI och KPIF (och relaterade mått); vägningstal för månadslänken och vägningstal för årslänken.

Låt U_g^y beteckna konsumtionsbeloppet för produktgrupp g år y . De två typerna av vägningstal kan i normalfallet skrivas:¹²

Vägningstal för månadslänken:

$$w_{L;g}^y = \frac{U_g^{y-2}}{\sum_{\forall g} U_g^{y-2}}$$

Vägningstal för årslänken:

$$w_{W;g}^{y-2} = \frac{\sqrt{U_g^{y-3} \cdot U_g^{y-2} / I_{y-3;g}^{y-2}}}{\sum_{\forall g} \sqrt{U_g^{y-3} \cdot U_g^{y-2} / I_{y-3;g}^{y-2}}}$$

Vägningstal för aggregat samt för KPI/KPIF totalt fås genom aggregering av ovanstående produktgruppsvikter.

Vägningstalens utformning enligt ovan innebär att månadslänken normalt sett kan beskrivas som ett *Laspeyres* index medan årslänken kan beskrivas som ett *Walsh* index.

Särskild beräkning för 2021 och 2022:

Inför 2021 och 2022 tillämpades en alternativ metod för månadslänkens vägningstal vilken kan beskrivas:

$$w_{L;g}^y = \frac{\hat{U}_g^{y-1} / I_{y-2;g}^{y-1}}{\sum_{\forall g} \hat{U}_g^{y-1} / I_{y-2;g}^{y-1}}$$

där $\hat{U}_g^{y-1}$ är ett uppskattat värde för konsumtionsbeloppet under år $y-1$.¹³ Månadslänkarna under 2021 och 2022 hade därmed inte längre den vanliga tolkningen utan kan istället beskrivas som *Laspeyres-typ* index.

¹² I praktiken sker avrundning enligt en speciell procedur vilken exempelvis säkerställer heltalsvikter för huvudgrupper. Resultatet kan därmed i praktiken skilja sig något från de formler som anges här.

¹³ Anledningen till att en alternativ vägningsmetod används under 2021 och 2022 var de omfattande konsumtionsskiften som ägde rum under coronapandemin. För närmare information, se underlag för KPI-nämndens möten nr 10 2020 och 12 2021.

Vägningstal i HIKP: De vägningstal som används inom HIKP konstrueras normalt sett enligt följande:

$$\tilde{w}_{LT;g}^y = \frac{U_g^{y-2} \times I_{y-2;g}^{y-1,12}}{\sum_g (U_g^{y-2} \times I_{y-2;g}^{y-1,12})}$$

med summering över alla de poster som ingår i HIKP. Det särskilda prisindexet som förekommer i formeln ovan räknas enligt:

$$I_{y-2;g}^{y-1,12} = \frac{R_{y-3,12;g}^{y-2,12} \times R_{y-2,12;g}^{y-1,12}}{\frac{1}{12} \times \sum_{m=1}^{12} R_{y-3,12;g}^{y-2,m}}$$

HIKP-vägningstalens utformning innebär att HIKP-länken kan beskrivas som ett *Laspeyres-typ* index.

Särskild beräkning för 2021 och 2022:

Under 2021 och 2022 tillämpades en alternativ metod för HIKP-länkens vägningstal vilken kan beskrivas:

$$\tilde{w}_{LT;g}^y = \frac{\hat{U}_g^{y-1} \times I_{y-1;g}^{y-1,12}}{\sum_g (\hat{U}_g^{y-1} \times I_{y-1;g}^{y-1,12})}$$

där $\hat{U}_g^{y-1}$ tagits fram på samma sätt som för KPI/KPIF.

Produkterbudandevikter: Vikterna w_i och w_i^R (jmf tabell 1) beräknas normalt sett utifrån senast tillgängliga uppgifter om årliga konsumtionsbelopp eller skattningar därav. Vikterna justeras även för eventuella variationer i inklusionssannolikheter i de fall urval används, för att åstadkomma approximativt väntevärdesriktiga skattningar av motsvarande populationsparametrar. (Exempelvis så är många prisobservationer självvägande till följd av att urval dragits med urvalssannolikheter approximativt proportionella mot försäljningsvärdet under ett tidigare helår.) I de fall där urval dragits med en icke slumpmässig metod tas vikter fram enligt principer som efterliknar de som gäller för slumpmässigt dragna urval.

I princip är målsättningen för produkterbudandevikterna att de ska bygga på så aktuella underlag som möjligt, allra helst konsumtionsuppgifter från år $y-1$ och y . Detta är dock inte möjligt annat än för de reviderade vikterna, w_i^R , och oftast inte heller då. I praktiken utnyttjas ofta underlag från helåret $y-2$, kompletterat med schabloner för att exempelvis fördela vikten mellan olika produkter som säljs på samma försäljningsställe.

I de fall där produktgruppsindex räknas enligt formel (5) så representerar vikterna volymandelar istället för konsumtionsandelar och beräkningen justeras därefter.

Vikter i KPI-KS och KPIF-KS: Förutom de vanliga vägningstalen så används för beräkningen av KPI-KS och KPIF-KS även vikter för respektive justering. Vikten $w_{L;j}^y$ i formel (6) beräknas enligt:

$$w_{L;j}^y = \frac{U_j^{y-2}}{\sum_g U_g^{y-2}}$$

där U_j^{y-2} är en estimerad budgetintäkt för skatt eller subvention j och summeringen i nämnaren går över alla produktgrupper i KPI/KPIF-korgen. På motsvarande sätt beräknas vikten $w_{W;j}^{y-2}$ i formel (7) enligt följande:

$$w_{W;j}^{y-2} = \frac{\sqrt{U_j^{y-3} U_j^{y-2} / I_{y-3;j}^{y-2}}}{\sum_g \sqrt{U_g^{y-3} U_g^{y-2} / I_{y-3;g}^{y-2}}}$$

2.7.2.4 Beräkning av förändringstal för KPI och KPIF

Förändringstal för KPI/KPIF totalt samt för COICOP-aggregat beräknas utifrån indexserien i formel (1) och ges därmed av:

Månadsförändring:

$$100 \times \left(\frac{I_{1980;a}^{y,m} - I_{1980;a}^{y,m-1}}{I_{1980;a}^{y,m-1}} \right) \% , \text{ för } m \neq 1$$

$$100 \times \left(\frac{I_{1980;a}^{y,1} - I_{1980;a}^{y-1,12}}{I_{1980;a}^{y-1,12}} \right) \% , \text{ för } m = 1$$

Årsförändring:

$$100 \times \left(\frac{I_{1980;a}^{y,m} - I_{1980;a}^{y-1,m}}{I_{1980;a}^{y-1,m}} \right) \%$$

Förändringstal på produktgruppsnivån räknas enligt samma princip. I vissa fall finns dock inga indexserier med indexbas 1980 (1980=100) tillgängliga på produktgruppsnivån.¹⁴ Månads- och årsförändringar kan emellertid alltid, så när som på avrundningar, räknas enligt:

Månadsförändring:

$$100 \times \left(\frac{P_{y-1,12;g}^{y,m} - P_{y-1,12;g}^{y,m-1}}{P_{y-1,12;g}^{y,m-1}} \right) \% , \text{ för } m \neq 1$$

$$100 \times \left(\frac{P_{y-1,12;g}^{y,1} \times R_{y-2,12;g}^{y-1,12} - P_{y-2,12;g}^{y-1,12}}{P_{y-2,12;g}^{y-1,12}} \right) \% , \text{ för } m = 1$$

Årsförändring:

$$100 \times \left(\frac{P_{y-1,12;g}^{y,m} \times R_{y-2,12;g}^{y-1,12} - P_{y-2,12;g}^{y-1,m}}{P_{y-2,12;g}^{y-1,m}} \right) \%$$

2.7.2.5 Beräkning av bidrag till förändringstal

Bidrag till månads- respektive årsförändringar för KPI och KPIF beräknas för ett visst aggregat a enligt nedanstående formler:

Månadseffekt:

$$100 \times \left(\frac{w_{L,a}^y}{I_{y-3;tot}^{y,m-1}} \right) \times (I_{y-2;a}^{y,m} - I_{y-2;a}^{y,m-1}) \% , \text{ för } m \neq 1$$

$$100 \times \left(\frac{I_{y-3;tot}^{y-2}}{I_{y-3;tot}^{y-1,12}} \right) \times w_{L,a}^y \times (I_{y-2;a}^{y,1} - 1) - 100 \times \left(\frac{1}{I_{y-3;tot}^{y-1,12}} \right) \cdot w_{L,a}^{y-1} \cdot (I_{y-3;a}^{y-1,12} - 1) \\ + 100 \times \left(\frac{1}{I_{y-3;tot}^{y-1,12}} \right) \cdot w_{W,a}^{y-2} \cdot (I_{y-3;a}^{y-2} - 1) \% , \text{ för } m = 1$$

¹⁴ För KPIF används indexbasår 1987 (1987=100).

Årseffekt:

$$100 \times \left(\frac{I_{y-3;tot}^{y-2}}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} \right) \cdot w_{L;g}^y \cdot (I_{y-2;a}^{y,m} - 1) - 100 \cdot \left(\frac{1}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} \right) \cdot w_{L;a}^{y-1} \cdot (I_{y-3;a}^{y-1,m} - 1) \\ + 100 \times \left(\frac{1}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} \right) \cdot w_{W;a}^{y-2} \cdot (I_{y-3;a}^{y-2} - 1) \%$$

I formlerna ovan innebär *tot* att indexlänken avser totala KPI/KPIF. Effekter kan även beräknas på produktgruppsnivå, i vilket fall *a* byts mot *g* i ovanstående formler.

2.7.2.6 Beräkning av korgeffekten

SCB redovisar den så kallade "korgeffekten" en gång per år. Korgeffekten beskriver effekterna av ändringar i produktgruppsvikter och revideringar av produktgruppsindex. Sedan 2020 räknas korgeffekten på årstakten i KPI, för månad *m* år *y*, enligt följande:

$$K_{y-1,m}^{y,m} = \frac{I_{y-3;tot}^{y-2} \cdot I_{y-2;tot}^{y-1,m} *}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} - 1$$

där $I_{y-2}^{y-1,m}$ är en speciallänk konstruerad enligt samma princip som månadslänken för period *y,m*, men under antagande om att priserna för samtliga produktgrupper varit oförändrade sedan samma period föregående år (samt att föregående års produktgruppslänkar reviderats).¹⁵ Korgeffekten för månadstakten i januari år *y* beräknas som:

$$K_{y-1,12}^{y,1} = \frac{I_{y-3;tot}^{y-2} \cdot I_{y-2;tot}^{y-1,12} *}{I_{y-3;tot}^{y-1,12}} - 1$$

Bidrag till korgeffekten för ett visst aggregat, *a*, beräknas som:

$$K_{y-1,m}^{y,m}(a) = \left(\frac{I_{y-3;tot}^{y-2}}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} \right) \cdot w_{L;a}^y \cdot [I_{y-2;a}^{y-1,m} - 1] - \left(\frac{1}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} \right) \cdot w_{L;a}^{y-1} \cdot [I_{y-3;a}^{y-1,m} - 1] \\ + \left(\frac{1}{I_{y-3;tot}^{y-1,m}} \right) \cdot w_{W;a}^{y-2} \cdot [I_{y-3;a}^{y-2} - 1]$$

Korgeffekten på KPIF beräknas på motsvarande sätt som för KPI.

¹⁵ Reviderade produktgruppslänkar används för att tydliggöra att dessa revideringar påverkar KPI:s utvecklingstal. I praktiken slår dock den största delen av "revideringseffekten" igenom först när motsvarande årslänk införs d.v.s. under år (*y*+2). (Revideringar av december är ett undantag, då de även påverkar nästkommande års månadslänkar.)

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Skattningar av urvalsosäkerheten och tillhörande skattningsförfarande redovisas i kvalitetsdeklarationen.

2.7.4 Röjandekontroll

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Röjandekontroll genomförs årligen när nya vägningstal för alla produktgrupper är fastställda.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Varje månad samlas hundratusentals prisuppgifter in från över 1000 försäljningsställen.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.

Bilaga A: Lista över referensmaterial

- **1952 års indexkommittés betänkande (SOU 1953:23).**
Konsumентprisindex, Prop. 1954:1, bilaga 2. Statsutskottets utlåtande 1954:13. Riksdagens skrifter 1954:92.
- **1955 års bostadsindexutrednings betänkande.**
Här diskuteras bostadsposten specifikt.
- **Kungl. Maj:ts (Finansdepartementet) beslut den 28 juni 1962.**
Uppdrag åt SCB att beräkna konsumентprisindex.
- **Riksdagens revisorers förslag angående konsumентprisindex (Förs. 1991/92:16).** Förslag till riksdagen.
- **SOU 1999:124.** Betänkande från utredningen om översyn av Konsumентprisindex. Tillgänglig via https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/sou-1999-124-_GNB3124.
- **Consumer Price Index Manual, Concepts and methods, 2020.**
Internationell manual författad av IMF, ILO, Eurostat, UNECE, OECD och Världsbanken. Tillgänglig via https://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/publications/WCMS_761444/lang--en/index.htm.
- **HICP Methodological manual, 2018.** Eurostats manual för HIKP. Tillgänglig via <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-17-015>.
- **Promemorior som presenterats i Nämnden för Konsumентprisindex.**
Tillgängliga via <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/rad-och-namnder/namnden-for-konsumентprisindex>.

Bilaga B: Beskrivning av KPI:s olika delundersökningar

Nedan beskrivs ett urval av de delundersökningar som ligger till grund för beräkningarna av KPI och relaterade mått.

Innehåll

B.1. Dagligvaror	26
B.2. Alkoholhaltiga drycker	26
B.3. Kläder och skor	26
B.4. Hyror och månadsavgifter	27
B.4.1 Hyror	27
B.4.2 Avgifter till Bostadsrättsföreningar	27
B.5. Räntekostnader	27
B.5.1 Räntesatsindex	28
B.5.2 Kapitalstocksindex	29
B.6. Driftskostnader och nyttjande av bostaden	31
B.6.1 Avskrivningar (egnahem)	31
B.6.2 Tomträttsavgäld	31
B.6.3 Försäkringsavgifter	31
B.6.4 Kommunal fastighetsavgift	31
B.6.5 Inre reparationer, bostadsrätt	32
B.6.6 Driftskostnader, egnahem	32
B.7. Energi	32
B.7.1 El	32
B.7.2 Övriga energiprodukter	33
B.8. Städning och övriga hushållsnära tjänster	33
B.9. Hälso- och sjukvård	34
B.9.1 Läkemedel	34
B.9.2 Läkarvård	34
B.9.3 Tandvård	34
B.10. Inköp av fordon	35
B.10.1 Nya bilar	35
B.10.2 Begagnade bilar	35
B.11. Övriga kostnader för fordon	36
B.11.1 Reservdelar och reparation	36
B.11.2 Biluthyrning	36
B.11.3 Trafikavgifter	36

B.11.4 Körskoleutbildning	37
B.11.5 Parkeringsavgifter	37
B.12. Transporttjänster	37
B.12.1 Järnvägsresor	37
B.12.2 Taxi	37
B.12.3 Utrikes flygresor	37
B.12.4 Inrikes flygresor	38
B.12.5 Båtresor	38
B.12.6 Lokaltrafik	38
B.12.7 Långfärdsbuss	38
B.13. Drift av fordon	38
B.13.1 Drivmedel	38
B.13.2 Bildäck, biltvätt	39
B.14. Post- och telekommunikation	39
B.14.1 Posttjänster	39
B.14.2 Teleutrustning	39
B.14.3 Teletjänster	39
B.15. Rekreation och kultur	39
B.15.1 Hemelektronik och hushållsutrustning	39
B.15.2 Övrig audiovisuell och fotografisk utrustning	41
B.15.3 Paketresor	41
B.15.4 Tv, film och musiktjänster	42
B.15.5 Andra tjänster inom kultur och rekreation	42
B.15.6 Tidningar och böcker	42
B.15.7 Frö och lök	42
B.16. Restaurang och logi	43
B.16.1 Hotell och restaurang	43
B.16.2 Camping och stugbyar	43
B.17. Utbildning	43
B.17.1 Privat utbildning	43
B.17.2 Fritidsavgift	43
B.18. Diverse	44
B.18.1 Banktjänster	44
B.18.2 Mäklartjänster	44
B.18.3 Annonskostnader	44
B.18.4 Begravningskostnader	44
B.18.5 Försäkringar	44
B.18.6 Barnomsorg	45
B.18.7 Äldreomsorg	45

B.1. Dagligvaror

Med dagligvaror avses bland annat livsmedel, drycker, tobak, varor för hushållsunderhåll och personliga hygienartiklar. Från och med 2019 sker all prisinsamling för dagligvaror genom att kassaregisterdata levereras till SCB från de största dagligvarukedjorna i Sverige.¹⁶

Eftersom dessa produkter finns listade elektroniskt så är möjligheterna till slumpmässiga urval större än på andra områden och utnyttjas därmed för stora delar av dagligvarusortimentet. Förutom de butikskedjor som månatligen levererar prisuppgifter till SCB ingår även andra stora butikskedjor i produktramarna. KPI:s produktgrupper utgör strata.

Eftersom mängden data är stor kan det vara komplicerat att klassificera alla varuvarianter till rätt stratum. SCB använder sig av butikskedjornas egna klassificeringar följt av ett granskningsförfarande enligt Pareto-principer där kodningen kontrolleras och korrigeras manuellt.

Produktspecifikationen för dagligvaror är mer detaljerad än den som gäller för många andra områden, då produkter i kassaregistermaterialet kan identifieras via EAN eller PLU-kod. Urval av konsumentvaror inom varje stratum dras i de flesta fall med π ps-metoder, där urvalssannolikheter sätts proportionella mot omsättningen under senast tillgängliga helår $y-2$. För viktvaror (färsvaror inom frukt- och grönt, fisk, kött och ost) görs inget sannolikhetsurval utan de mest sålda varianterna prismäts.

B.2. Alkoholhaltiga drycker

SCB erhåller varje månad kassaregisterdata från Systembolaget. Urvalsram, urval och beräkningar för index avseende alkoholhaltiga drycker baseras på månadsförsäljningen och priser av hela sortimentet av alkoholhaltiga drycker jämfört med basmånadens försäljning och priser.

B.3. Kläder och skor

Priser på kläder och skor samlas in manuellt i fysiskt butik och över internet. Kvalitetsjustering görs med hjälp av en hedonisk metod; se även avsnitt 2.5.4.

För en del produktgrupper används säsongsimputering enligt metoden "*all-season-estimation*" på indexnivå.

¹⁶ Användningen av kassaregisterdata för dagligvaror startade 2012. Fram t.o.m. 2018 gjordes fortfarande viss insamling genom butiksbesök.

B.4. Hyror och månadsavgifter

B.4.1. Hyror

Hyresundersökningen i KPI undersöker priser (hyror) för hyreslägenheter, parkeringsplatser och garage. Populationen är lägenheter som upplåts med hyresrätt. Lägenheterna ska vara tillgängliga på den öppna marknaden; med andra ord ingår inte studentbostäder, äldreboende, servicebostäder och dylikt.

KPI:s urval av hyreslägenheter är ett suburval från den större årliga undersökningen Hyror i bostadslägenheter (HiB) som också utförs av SCB. Ramen för urvalet i HiB består av lägenhetsregistret, vilket utgör en del av SCB:s Fastighetsregister. I HiB ingår ca 15 000 lägenheter och för KPI dras härifrån ett suburval på knappt 700 hyresrätter. Urvalsmetoden är *Pareto π ps*, med utbyte av ungefär en femtedel av hyresrätterna varje år. Urvalet till KPI dras på hösten från HiB-undersökningen för innevarande år och uppmätta årshyran i HiB används som storleksmått.

Data samlas in genom webbinsamling från fastighetsägarna. Den huvudsakliga undersökningen görs den första månaden varje kvartal, med månadsvis uppföljning till dess fastighetsägaren har lämnat prisuppgifter för hyresförändring för året.

B.4.2. Avgifter till Bostadsrättsföreningar

Från 2017 undersöks avgifter till bostadsrättsföreningar genom en separat undersökning riktad direkt till föreningen. (Tidigare antogs avgiftsutvecklingen följa hyresutvecklingen för hyresrätter genom den så kallade *hyresekvivalensansatsen*.) Ett urval om knappt 600 bostadsrättsföreningar dras med metoden *stratifierat Pareto π ps*. Ramen baseras på *Lägenhetsregistret*, avgränsat till lägenheter i bostadsrättsföreningar. Det storleksmått som används är bostadsrättsföreningens totala boarea. Stratifieringen sker utifrån fem regionala strata (Stor-Stockholm, Stor-Göteborg, Stor-Malmö, större kommuner och små kommuner) samt en ålderstratifiering inom region.

B.5. Räntekostnader

Undersökningen för räntekostnader i KPI avser att mäta hushållens räntekostnader för att bo i egna hem och bostadsrätter. Förutom de räntekostnader som uppkommer när hushållen tar bolån, omfattar räntekostnadsindex även den alternativkostnad som uppstår då en individ införskaffat bostadsrätten eller egna hemmet med hjälp av eget kapital.¹⁷

¹⁷ Att låneräntesatsernas utveckling tillämpas även på eget kapital är en medveten förenkling. Denna bygger på antagandet att tänkta relevanta räntesatser för eget kapital (försakad kapitalavkastning) rör sig parallellt med dem för lån, om än på en annan nivå.

Målpopulationen för räntekostnadsindex utgörs av hushållens innehav av egnahem och bostadsrätter, men även fritidshus. Det görs ingen särskild undersökning för fritidshus utan dessa representeras av kostnadsutvecklingen för egnahem.

Räntekostnadsindex beräknas som en produkt av två faktorer; *räntesatsindex* och *kapitalstocksindex*. Räntesatsindex mäter den genomsnittliga räntesatsutvecklingen för lån kopplade till egnahem/bostadsrätter dvs. lånestocken av villa- och bostadsrättslån. Kapitalstocksindex syftar till att mäta utvecklingen av anskaffningspriser över tid för jämförbara bostäder (d.v.s. det kapital som bostadens ägare har lagt ned på huset/lägenheten). Räntesatsindex och kapitalstocksindex beskrivs närmare nedan.

B.5.1. Räntesatsindex

Räntesatsindex beräknas utifrån månatligen insamlade räntesatser på bostadslån. Sedan 2015 beräknas räntesatsindex utifrån underlag från Finansmarknadsstatistiken på SCB. (Tidigare användes publicerade listräntor.) Finansmarknadsstatistikens undersökning baseras på ett urval av monetära finansinstitut (MFI), vilka har rapporteringsskyldighet enligt Riksbankens föreskrifter. Urvalet består av alla stora aktörer och täcker stor del av utlåningsmarknaden. Räntestatistiken baseras på faktiska avtalade räntor vilka kan skilja sig från de listräntor som banker och bolåneinstitut publicerar, samt utifrån genomsnittliga räntor under kalendermånaden. Index beräknas därmed på genomsnittliga räntor per långivare och ränteintervall.

För typ av lån tillämpas ränteintervall med sex olika strata:

- Lån med mindre än eller lika med 3 månaders räntebindningstid.
- Lån med mer än 3 månader och mindre än eller lika med 1 års räntebindningstid.
- Lån med mer än 1 års och mindre än eller lika med 2 års räntebindningstid.
- Lån med mer än 2 års och mindre än eller lika med 3 års räntebindningstid.
- Lån med mer än 3 års och mindre än eller lika med 5 års räntebindningstid.
- Lån med mer än 5 års räntebindningstid.

Insamlingen av genomsnittsräntor utförs av enheten för Betalningsbalansen och Finansmarknadsstatistiken på SCB. Genomsnittsräntorna för ovan nämnda löptider baseras på långivarens samtliga utestående bostadslån till hushåll. I månadsberäkningen görs en justering för eventuella listränteförändringar under aktuell månad eftersom genomsnittsräntorna avser föregående månad.

Räntesatsindex, RS , för månad m år y relativt december $y-1$, för en specifik bindningstid b , beräknas enligt:

$$RS_{y-1,12}^{y,m}(b) = \frac{\prod_k \{\bar{r}_k^{y,m}(b)\}^{w_k}}{\prod_k \{\bar{r}_k^{y,0}(b)\}^{w_k}}$$

där $\bar{r}_k^{y,m}$ är estimerad medelränta för den givna bindningstiden hos en specifik långgivare k , w_k är en värdevikt, och produkten går över mängden bolåneinstitut som tillhandahåller just denna löptid. Räntesatsindex för de olika löptiderna vägs sedan ihop till ett gemensamt index. Värdevikter i formeln ovan samt i sammanvägningen mellan bindningstider baseras på ränteintäkter under basperioden och uppdateras en gång per år baserat på uppgifter från SCB:s Finansmarknadsstatistik.

B.5.2. Kapitalstocksindex

För kapitalstocksindex används en modellbaserad lösning. Modellen använder historiska värden av SCB:s Fastighetsprisindex (för egnahem) respektive en prisindexserie från företaget Valueguard (för bostadsrätter), tillsammans med en historisk innehavsstruktur för att estimerar prisutvecklingen för de genomsnittliga anskaffningspriserna. Med innehavsstruktur menas stockens fördelning efter hur lång tid husets/lägenhetens nuvarande innehavare har ägt bostaden och data om denna fördelning fås från registerdata; folkbokföringsregistret och fastighetstaxeringsregistret. Fastighetsprisindex beräknas av annan enhet på SCB (RM/BV) och publiceras kvartalsvis på SCB:s webbplats.

Kapitalstocksindex kan definieras som förändringen av sammanlagt nedlagt (både lånat och eget) kapital i egnahem och i bostadsrätter. Med nedlagt kapital avses förvärvspriser som nuvarande ägare har gjort. Investeringar i nyproducerade bostäder beaktas inte då kapitalstocksindexet ska spegla en konstanthållen hus- och lägenhetsstock.

Kapitalstocksindex, KS, för månad m år y relativt december $y-1$ beräknas enligt:

$$KS_{y-1,12}^{y,m} = \left(\frac{\sum_{j=0}^k [N^{(i-2,B-j)} \cdot I^{(q-j)}]}{\sum_{j=0}^k [N^{(i-2,B-j)} \cdot I^{(q-j-4)}]} \right)^{\frac{m}{12}}$$

där nedanstående beteckningarna använts:

- $N^{i-2,B-j}$ = antal hus år $i-2$ som ägarna förvärvade det år då kvartal $B-j$ inföll.
- I = fastighetsprisindex (FPI).
- i = aktuellt år (dvs. det år KPI-beräkningen avser).

- $i-2$ = det år innehavsstrukturen avser. (Not: Data om denna kommer med två års fördröjning).
- j = nuvarande ägarens innehavstid sedan förvärvet, räknad i antal kvartal.
- B = det fjärde kvartalet år $i-2$ (med kvartalen i löpande numrering över alla åren i en följd).
- q = kvartalet då senaste FPI är publicerad, under beräkning för månad m (med kvartalen i löpande numrering över alla åren i en följd). (Not: FPI finns med 1 till 2 kvartals eftersläpning.)
- m = aktuell månad, 1 till 12.
- k = antalet kvartal tillbaka som index beräknas på. Beräknas från senaste kvartal ($j=0$) bakåt till starten. Statistik på innehav och fastighetsindex går tillbaka till 1961.

Formeln svarar på frågan: Vilket kapital har husägaren (skattningsvis) räntekostnad på i månaden m , i förhållande till det de hade i december förra året. Beräkningen visar den ändrade kostnaden för lånefinansiering och försakad kapitalavkastning genom att fastighetspriserna förändras.

Vägningsstalet i KPI-korgen för hela räntekostnadsindex beräknas inte från konsumtionsbelopp framtagna av Nationalräkenskaperna utan med hjälp av en modell. Konsumtionsbeloppet för räntekostnader under år $i-2$, och på motsvarande sätt för årslänkar, beräknas enligt:

$$U_{i-2}^R = R_{i-2} \times T_{i-2} \times \frac{4}{3} \times \frac{\left(\sum_{h \leq i-2} \frac{N^h \times I^h}{(1-F)^{i-2-h}} \right)}{\bar{I}^{h=\tau} \times \sum_{h \leq i-2} N^h}$$

Beteckningarna i formeln ovan är:

- U_{i-2}^R = konsumtionsbeloppet avseende räntekostnader under år $i-2$.
- R = genomsnittlig bostadsräntesats för år $i-2$.
- T = taxeringsvärde totalt för stocken år $i-2$. (Not: Som framgår av formeln räknas beloppet upp med faktorn $4/3$, vilket får beloppet att svara mot marknadsvärdet för år $i-5$.)
- N = antal omsatta hus, för varje år h .
- I = fastighetsprisindex, för varje år h .
- τ = år för vilket värde från senaste allmänna taxeringen finns tillgänglig.
- F = antagen konstant andel kapitalförslitning per år.

Syftet med denna beräkning är att få fram ett det totala inköpspriset (egentligen det totala nedlagda kapitalet) av alla småhus i kapitalstocken.

För närmare information om kapitalstocksindex hänvisas till följande underlag för KPI-nämndens sammanträden: Ribe, M. (2009), "Förslag till korrigerad beräkningsmetod för kapitalstocksindex" samt Grünwald, O. och Allansson, H. (2010), "Beräkning av vägningsstal för räntekostnad i KPI".

B.6. Driftskostnader och nyttjande av bostaden

B.6.1. Avskrivningar (egnahem)

Posten avskrivningar syftar till att mäta kostnaden för att bibehålla en konstant boendestandard i sitt egnahem. Index för avskrivningar består av två huvuddelar; *bygg- och hantverkstjänster* samt *byggnadsvaror*.

För tjänstedelen beräknas index utifrån lönekostnaden för ett antal olika avtalsområden, justerat för produktivitetsutvecklingen.

I varudelen mäts olika typer av spik, färg och tapeter.

B.6.2. Tomträttsavgäld

Tomträtt är en form av nyttjanderätt till fastigheten, som kan upplåtas främst av kommunen eller staten. Tomträtt ska upplåtas på obestämd tid mot en årlig avgäld. Denna post har en mycket låg vikt jämfört med övriga poster inom boendet. Månadsindex för tomträtt skattas av föregående månads förändring av KPI.

B.6.3. Försäkringsavgifter

Försäkring för byggnadsdelen i villaförsäkringen ingår under egnahem. Ett antal försäkringsbolag har utvalts och dessa gör själva ett urval av sina kunders sakförsäkringar och noterar dessas försäkringsavgifter. Vi får här in både hemförsäkring och försäkring för byggnadsdel. Den förra hamnar under COICOP gruppen 12.5 och den senare under egnahem.

B.6.4. Kommunal fastighetsavgift

Kommunal fastighetsavgift avser att mäta utvecklingen av fastighetsavgiften för småhus (tidigare fastighetsskatten). Avgiften förändras normalt bara en gång per år, vilket innebär att en beräkning av index för hela det kommande året görs vid årsskiftet. Indexberäkningen baseras på det totala beloppet uttagen fastighetsavgift, samt på en prognos för uttaget under det kommande året. Prognosen tas fram genom en mikrosimulering med den så kallade "FASIT-modellen"; en modell som SCB utvecklat i samarbete med Finansdepartementet

B.6.5. Inre reparationer, bostadsrätt

För bostadsrätter beräknas inre underhåll och reparationer ungefär på samma sätt som för avskrivningsposten i egnahem. Ett något färre antal byggmaterialvaror ingår dock i denna beräkning.

B.6.6. Driftskostnader, egnahem

För vatten och avlopp samt renhållning utgörs rampopulationen av kommuner och ett urval av kommuner dras med urvalssannolikhet proportionell mot antalet villor i kommunerna.

För sotning används ett representativt urval av företag i branschen 81222 Skorstensfejare.

B.7. **Energi**

B.7.1. El

Elström är uppdelat i två produktgrupper; *Elström för lägenhetskunder* (produktgrupp 4502) och *Elström för egnahemskunder* (produktgrupp 4703), samt därunder uppdelade i två prisområden; *nätpriser* och *priser för kraftöverföringen (elhandelspriser)*.

Information från SCB:s energistatistik används som underlag för urvalet.¹⁸ Urval för de båda prisområdena dras med urvalssannolikheter proportionella mot storlek. I praktiken väljs de största företagen med säkerhet och övriga med nps-urval, där storleksmättet är mängden levererad och såld el i MWh under år $y-2$.

Tre kundprofiler har specificerats med hjälp av representanter för branschen.

- Profil 1 är hyres- eller bostadsrättslägenhet med genomsnittsförbrukning 2000 KWh per år.
- Profil 2 är hushåll i egnahem utan elvärme med genomsnittsförbrukning 5000 KWh per år
- Profil 3 är hushåll i egnahem med elvärme med genomsnittsförbrukning 20000 KWh per år.

För profil 3 görs också en uppdelning på kunder med enkel tariff och kunder med tidstariff för nätpriserna. För tidstariffen finns dessutom en säsongskomponent med hög och låg avgift under november till och med mars för del av nationen. (Under resten av året har alla med tidstariff låg avgift.) Priser på kraftöverföringen finns för olika avtalstyper och här är tre avtal valda för

¹⁸ Tyvärr har statistik över elhandelsbolagens försäljning upphört. Ett arbete för har påbörjats för att åtgärda denna brist på försäljningsdata.

prismätningen; tillsvidareprisavtal (anvisningsavtal), fastprisavtal 1 och 3 års bindningstid, och rörligt prisavtal.

Prisuppgifterna för nät samlas in med blanketter som skickas till nätleverantörer med e-post. För nätpriser samlas uppgifter in om fast och rörlig avgift för profil 1, 2 och 3 med enkeltariff samt fast avgift, rörlig låg och hög avgift för profil 3 med tidstariff.

För kraftöverföringen (elhandeln) samlas priser in från Energimarknadsinspektionen (EI) dit elleverantörerna är skyldiga att leverera sina prisuppgifter. SCB erhåller priser för tillsvidareprisavtal (anvisningsavtal), 1 och 3 års fast prisavtal samt rörligt prisavtal. Det rörliga prisavtalets rörliga del innehåller en avgift från leverantören, en av leverantören beräknad del för el-certifikat och elpriser från elbörsen. Sverige är sedan 2011 indelat i fyra olika elområden med olika priser. Sedan 2012 prismäts priser från alla dessa områden. Elbörspriserna, gällande månadens genomsnittspris för varje område, hämtas från Nord Pool Spot på Internet (Elbörsen). Vikter för de olika avtalen samlas in från elleverantörerna.

Prisuppgifterna för elström aggregeras med en geometrisk formel medan en aritmetisk formel används för elnät.

B.7.2. Övriga energiprodukter

Energiprodukter förutom elektricitet består av *Hushållsgas till lägenheter, Fjärrvärme till egnahem, Eldningsolja till egnahem* och *Pellets till egnahem*. Det som levereras till hushållen är ganska väldefinierat för dessa områden och produkturval är enkla att genomföra. Företagsurvalen beror mycket på de lokala marknadsförhållandena. Hushållsgas undersöks endast i de tre storstadsregionerna och där finns ett bolag på vardera regionen. Urval av fjärrvärmebolag görs med urvalssannolikheter proportionellt mot storleken, 15 bolag väljs varav 2 väljs med säkerhet. Antalet leverantörer av eldningsolja har minskat och endast ett fåtal som levererar till småhus finns kvar. Ett cut-off urval av tre leverantörer används. För Pellets är urvalet subjektivt eftersom det inte finns någon bra urvalsram. Bolagen inom området tillhör flera olika energibranscher och man får söka på Internet för att hitta leverantörer till hushållen.

B.8. **Städning och övriga hushållsnära tjänster**

Städtjänsterna representeras av ett fåtal uppgiftslämnare som är valda i urvalet för lokala butiker och tjänsteställen. För Städning prismäts tjänster som är specifikt definierade för varje hemserviceföretag. Hänsyn till RUT-avdrag har tagits vid prismätning av tjänsten Städning. Från 2017 prismäts också "Övriga hushållsnära tjänster" (barnpassning m.fl.) i huvudgruppen Inventarier och hushållsvaror.

B.9. Hälso- och sjukvård

B.9.1. Läkemedel

Transaktionsdata från samtliga apotek erhålls från e-hälsomyndigheten för användning i KPI. Utöver detta finns en mindre del av försäljning av receptfria läkemedel från dagligvaruhandeln vars priser samlas in via kassaregisterdata.

Index beräknas för receptbelagda och receptfria läkemedel. För receptbelagda läkemedel omfattas de flesta produkter av det så kallade högkostnadsskyddet. För att ta hänsyn till detta utgår beräkningen från en variabel där priset reducerats med subventionen. Index räknas stratifierat för varje steg i högkostnadstrappan.

Ur materialet beräknas också prisindex för djurläkemedel.

För samtliga läkemedelstyper räknas kvantitetsjusterade medelpriser för medicinskt ekvivalenta grupper av läkemedel. Grupperna har definierats med hjälp av variablerna aktiv substans (lägsta nivå i den så kallade ATC-klassifikationen), styrka och beredningsform. Syftet med att följa homogena grupper är att få med priseffekter som uppkommer när konsumtionen skiftar till medicinskt ekvivalenta substitut, t.ex. från originalpreparat till ett generiskt utbyte.

För närmare information om index för läkemedel hänvisas till följande underlag för KPI-nämndens sammanträde: Carlsson, E. (2020), "Läkemedel i KPI – möjligheter med utökad dataleverans".

B.9.2. Läkarvård

Såväl primärvård som specialistvård ingår i undersökningen för läkarvård och alla 21 regioner är med i urvalet. Inom primärvården ingår även sjukvårdande behandling som utförs av annan yrkeskategori än läkare. Högkostnadsskyddet tas i beaktande genom en modellskattning.

B.9.3. Tandvård

Tandläkarundersökningen baseras på registerdata från Försäkringskassan innehållandes samtliga transaktioner från besök på tandläkarmottagningar. Pris beräknas som snittpriset för samtliga personer (uppdelat i åldersgrupper) som har utfört en specifik uppsättning tandvårdsåtgärder på en specifik tandläkarmottagning under den aktuella månaden. (Tandvårdsåtgärderna är standardiserade och definierade av tandvårds- och läkemedelsförmånsverket TLV, vilket gör produkterna jämförbara över tid.) Priset är det pris som vårdtagaren fått betala efter att subvention via det statliga tandvårdsstödet dragits av.

B.10. Inköp av fordon

B.10.1. Nya bilar

Intressepopulationen utgörs av alla inköp av fabriksnya personbilar av hushåll från företag under det aktuella året. Urvalsramen baseras på data från det nationella bilregistret och består av alla personbilar som under perioden 1 januari - 30 september år t-1 nyregistrerades på en fysisk person (hushåll) samt alla personbilar som nyregistrerades på bildetaljhandeln under samma period och som inom fyra månader såldes vidare till en fysisk person (hushåll). Från antal nyregistrerade bilar på fysisk person exkluderas de bilar som har bytt vidare till juridisk person (företag) eller från juridisk person till fysisk person.

Urval av bilmodeller dras årligen med urvalssannolikheter proportionella mot storlek, där storleksmättet definieras som antalet bilar av den aktuella modellen som under år t-1 nyregistrerades på hushåll eller såldes vidare till hushåll enligt ovan.

Prisdata för bilmodellerna i urvalet levereras varje månad till SCB av ett privat undersökningsföretag som samlar in aktuella listpriser i Sverige för respektive bilmodell.

När något förändrats hos en bilmodell (ändring i produktens specifikation) görs i lämpliga fall en kvalitetsjustering. Justeringen kan vara positiv (ökad kvalitet), negativ (försämrad kvalitet) eller lika med noll (oförändrad kvalitet). Förändringen i produktspecifikationen får inte vara så omfattande att den kan betraktas som ett byte till en helt annan produkt. (I sådana fall är inte kvalitetsjustering tillämplig och den nya produkten utesluts ur urvalet.) Exempel på produktförändringar där kvalitetsjustering är tillämplig är flera/färre hästkrafter (hk), förändrad utrustningsnivå och ändringar i bränsleförbrukningen. Om det sker flera samtidiga förändringar beräknas kvalitetsbeloppet för varje komponent och summeras så att ett totalbelopp erhålls.

B.10.2. Begagnade bilar

Intressepopulationen utgörs av samtliga inköp av begagnade bilar av hushåll från företagssektorn. (Försäljning mellan hushåll ingår definitionsmässigt inte.) Urvalsramen begränsas till bilar av de fyra årgångarna t-5, t-4, t-3 och t-2 och bygger på underlag från det nationella Bilregistret. Begränsningen till två till fem år gamla bilar i målpopulationen motiveras av att det är vid denna ålder begagnade bilar typiskt sett säljs av företag till hushåll.

Det årliga urvalet av bilmodeller dras med urvalssannolikheter proportionella mot storlek, där storleksmättet definieras som antalet bilar av den aktuella modellen som omregistrerades från företag till hushåll under året före bilens

årgång (dvs under år $t-6$, $t-5$, $t-4$ respektive $t-3$). Vidare matchas liknande modeller mellan åren $t-5$ och $t-4$ samt mellan åren $t-3$ och $t-2$.

Prisdata för bilmodellerna i urvalet tas varje månad fram av ett privat företag som samlar in prisuppgifter från bilhandlare i hela Sverige. De data som levereras till SCB är månatliga medelpriser per bilmodell, standardiserade för körsträcka. Standardiseringen innebär att de priser som levereras överensstämmer med en föreskriven körsträcka enligt följande:

$$\text{Körsträcka}(i \text{ km}) = 2000 \left(i + \frac{m}{12} \right),$$

där m är månaden och i är årgången (d.v.s. lika med antingen 2, 3, 4 eller 5).

Index räknas som ett viktat geometriskt medelvärde (d.v.s. enligt formel (4)), med vikter, w_i , som varierar mellan månader och specificeras enligt följande (där m betecknar månaden):

$$w_i = \begin{cases} \frac{m}{12}, & \text{om } i \text{ är av årgång } t-4 \text{ eller } t-2 \\ 1 - \frac{m}{12}, & \text{om } i \text{ är av årgång } t-5 \text{ eller } t-3 \end{cases}$$

Denna speciella viktning används för att uppnå en konstanthållning av bilarnas ålder.

B.11. Övriga kostnader för fordon

B.11.1. Reservdelar och reparation

Undersökning av bilreservdelar samt reparation av bilar utförs gemensamt. Bilverkstäder som regelbundet reparerar speciella bilmärken väljs. Detta innebär att urval från FDB blir svårt att hantera eftersom information om bilmärken saknas. Urvalet är subjektivt där man försöker jämk ihop bilmärken och verkstäder. Produkterna som har valts är byte av bromsdelar, byte av vattenpump, 1500 mils service, arbetskostnad per timme och däckservice. De reservdelar som mäts är vattenpump, bromsar och kondensor.

B.11.2. Biluthyrning

Ramen för biluthyrning utgörs av Biluthyrarnas riksförbunds medlemslista och här väljs de största bolagen med säkerhet och övriga med lps urval. Ett antal representanttjänster har sedan valts subjektivt hos varje valt bolag.

B.11.3. Trafikavgifter

De utvalda avgifterna är broavgifter för Öresundsbron och nya Svinesundsbron samt trängselavgifterna i Stockholm och Göteborg

B.11.4. Körskoleutbildning

Ett urval av körskolor dras slumpmässigt med utgångspunkt i företagsdatabasen. De produkter som prismäts inkluderar anmälningsavgifter, teorikurs, körlektioner, uppkörningsavgift, halkkörning, handledarutbildning samt avgifter.

B.11.5. Parkeringsavgifter

Urvalen för parkeringsavgifter är subjektiva. Stratifiering görs med avseende på tre marknadsområden; konkurrensutsatta parkeringar, kommunala parkeringar och flygplatsparkeringar. De största bolagen inom varje område väljs sedan ut att ingå i urvalet. För dessa mäts ett begränsat antal representanttjänster.

B.12. Transporttjänster

Transporttjänster representeras av järnvägsresor, taxi, inrikes och utrikes flygresor, lokaltrafik, båtresor, långfärdsbuss och flyttning.

B.12.1. Järnvägsresor

För järnvägsresor samlas prisuppgifter in för flera vanligt förekommande kategorier och kundtyper. Med kategorier avses t.ex. längre resor med snabbtåg, resor med övriga tåg, korta resor, periodkortsresande etc. Med kundtyper avses t.ex. vuxenbiljetter och ungdomsbiljetter. Hänsyn tas också till att priserna på en viss resa kan variera med när den bokas. Inom kategorierna finns det flera resesträckor och här väljs de sträckor som har högst konsumtionsvärde (pris * antal biljetter). Undersökningen baseras på urval från flera aktörer som bedriver järnvägstrafik i Sverige. Datainsamlingen för undersökningen utförs både genom insamling från webbplatser och med användning av transaktionsdata. Priserna från webbplatserna samlas in vid ett bestämt tillfälle under månaden och avser en stor mängd olika avgångar. Köptillfället och avgång kan ske under olika månader. Transaktionsdata täcker samtliga försäljningar per avgång för urvalet och ger ett medelpris per avgång.

B.12.2. Taxi

Urval för taxi görs i tre steg; först väljs kommuner, därefter taxiföretag inom valda kommuner, och slutligen typresor. I de två första stegen kan urvalssannolikheter proportionellt mot storleken användas, men urvalet av typresor blir subjektivt. Priser samlas in från Internet.

B.12.3. Utrikes flygresor

För utrikes flygresor hämtas priser genom ett API från en internetjänst som listar priser för merparten av de flygbolag och resebyråer som ingår i de

internationella bokningssystemen. Produkter specificeras med avseende på avresedag, bortvaro, antal byten samt maximal restid. Urvalet är ett cut-off urval där de mest representativa destinationerna valts ut enligt tillgänglig destinations- och passagerarstatistik. Resorna prismäts vid flera tidpunkter. Längre resor prismäts två månader i förväg medan övriga resor prismäts en månad i förväg samt under avgångsmånaden. Totalt sett inträffar mättillfällena sex gånger per månad. Vid mätningen väljs det lägsta tillgängliga priset.

B.12.4. Inrikes flygresor

För inrikes flygresor används samma insamlingsmetod och internetjänst som för utrikes flygresor. Dock prismäts här enbart enkelresor med direktflyg. De inrikes flygresorna prismäts en månad i förväg samt under avgångsmånaden. Lägsta tillgängliga pris insamlas.

B.12.5. Båtresor

Båtresor mäts både inrikes och utrikes, för inrikes båtresor är det dock enbart Gotlandsfärjor som undersöks. Urvalet är ett cut-off urval som genomförs i tre steg. Först väljs de rutter ut som bedöms stå för de största konsumtionsbeloppen (grov skattning baserad på antal passagerare). Därefter väljs den omsättningsmässigt största aktören ut på respektive destination. Efter detta sker ett urval av vilka biljettyper som skall prismätas. Priser hämtas på respektive bolags Internetsidor. I vissa fall finns rörliga priser och provbokningar för tre tillfällen per resa med fastslagen bokningstidpunkt och fastslagen avresa används då.

B.12.6. Lokaltrafik

I denna post mäts regional kollektivtrafik, både stadstrafik och trafik inom länet. Urval görs enligt följande: Först de företag som driver kollektivtrafiken i de tre storstadsområdena ut med säkerhet. Sedan väljs ytterligare ett antal lokaltrafikbolag ut från mindre län ut med en subjektiv metod. I nästa steg väljs de vanligaste biljettyperna ut. Priser hämtas på respektive lokaltrafikföretags Internetsida.

B.12.7. Långfärdsbuss

Långfärdsbuss gäller resor mellan regioner inom Sverige som utförs med regelbundna tidtabeller året runt. Antalet större aktörer på den marknaden är få och urvalet här består av de största bussbolagen. Inom varje bolag väljs subjektivt ett antal vanliga resesträckor. Priser samlas in från bussbolagens Internetsidor.

B.13. Drift av fordon

B.13.1. Drivmedel

Drivmedelspriser mäts sedan 2020 med hjälp av transaktionsdata från de största företagen i Sverige. Målvariabeln är pris efter avdrag av rabatter, och uppgiftslämnarna ombeds att enbart inkludera försäljning till privatpersoner. (Vissa avsteg från dessa specifikationer förekommer i praktiken, då inte alla uppgiftslämnare kan leverera data exakt enligt SCB:s önskemål.) Mätperioden avser i de flesta fall den 1:a till och med den 25:e i månaden. Pris beräknas som kvoten mellan total intäkt och volym (antal liter) för en specifik produkt (bränsletyp) och tankstation.

I urvalet ingår de produkter och tankstationer som har försäljning under basperioden (december föregående år). Kvalitetsjusteringar görs endast i särskilda fall. Senast en kvalitetsvärdering tillämpades var i augusti 2021, då etanolinblandningen i den 95-oktaniga bensinen ökade från 5 till 10 volymprocent. Denna ökade inblandning medförde bl.a. lägre energiinnehåll, vilket låg till grund för en kvalitetsvärdering av den 95-oktaniga bensinen.

B.13.2. Bildäck, biltvätt

Priser på bildäck och biltvätt prismäts på bensinstationer. Denna undersökning utförs via telefon av intervjuare på SCB.

B.14. Post- och telekommunikation

B.14.1. Posttjänster

Inom produktgruppen *Posttjänster* prismäts porto för inrikes och utrikes brev, paket och andra posttjänster. Priser hämtas från publicerade prislistor på Internet.

B.14.2. Teleutrustning

Index för mobiltelefoner (utrustning) räknas enligt samma metod som övrig hemelektronik; se vidare avsnitt 16.1.

B.14.3. Teletjänster

Telekommunikationstjänster är uppdelade i tre marknader; fast telefoni, fast internetaccess och mobiltelefoni.

Cut-off urval av de största aktörerna på var och en de tre marknaderna dras och de vanligaste tjänsterna på varje företag väljs. Priser samlas in från företagens Internetsidor. Underlag för urval och vägningstal inom telekommunikation hämtas från PTS årligt publicerade undersökning.

B.15. Rekreation och kultur

B.15.1. Hemelektronik och delar av hushållsutrustning

Från och med januari 2021 är den huvudsakliga insamlingskällan för produkter avseende hemelektronik samt delar av hushållsutrustning (se tabell 4) baserat på transaktionsdata. Underlaget samlas in från fyra hemelektronikkedjor, varav tre levererar transaktionsdata och en levererar listprisdata. Utöver denna insamlingskälla samlas priser in med hjälp av webbskrapning, manuell insamling från internet samt butiksbesök.

I samband med övergången till transaktionsdata drogs produkturvalet med ett PPS-urval där produkter inom respektive produktgrupp väljs slumpmässigt med urvalssannolikhet proportionellt mot försäljningen. För produktgrupper som fortsätter att finnas med i KPI-korgen kommer produkterna i december i första hand användas till nästkommande undersökningsår. Vid behov att justera produkturvalet inom en produktgrupp görs produkturvalet huvudsakligen med en cut-off där de mest/minst sålda produkterna läggs till/tas bort. För företaget som levererar listprisdata görs cut off-urval med stöd från bl.a. transaktionsdataunderlagen.

Tabell 4: Produktgrupper som omfattas av transaktionsdata fr.o.m. 2021

Produktgruppnamn	COICOP	Produktgrupp
Avskrivningar	04.x	4602
Tvättmaskin	05.3	5301
Diskmaskin	05.3	5302
Dammsugare	05.3	5304
Kyl- och svalsåp	05.3	5312
Mikrovågsugn	05.3	5313
Kaffebryggare	05.3	5314
Vattenkokare	05.3	5315
Utrustning, bordstelefon	08.2	6410
Utrustning, mobiltelefon	08.2	6416
Högtalare	09.1	7108
TV	09.1	7112
Hemmabiopaket	09.1	7117
Hörlurar/headset	09.1	7120
Digitalkamera	09.1	7206
DVD-film	09.1	7307
Datorer	09.1	7713
Datortillbehör	09.1	7719
Spelkonsol	09.3	7119
TV- och dataspel	09.3	7607

För produktgrupperna *DVD-film* och *TV- och dataspel* mäts prisutvecklingen med totalpriset för topplistor (bestående av t.ex. 5 st. DVD-filmer, 5 st. DVD-boxar, 5 st. PC-spel). (Se även avsnitt 15.2).

Från och med januari 2022 beräknas prisutvecklingen för produktgrupperna *Mobiltelefoner*, *Datorer* och *Datortillbehör* på samma sätt som övriga produktgrupper inom hemelektronik och hushållsutrustning, d.v.s. med ett prisindex som har en fast korg. Dessförinnan beräknades prisutvecklingen med en månadskedjningsmetod (även kallad *Monthly chaining and replenishment*).

Priset för en produkt beräknas på tre mätveckor vilka motsvarar veckan då den 15:e infaller, samt veckan innan och efter den 15:e.

Varje månad genomförs en så kallad "marknadsanalys" för att identifiera utgående produkter, d.v.s. en produkt vars försäljning har utgått helt eller där såld volym har gått ner väsentligt. En ersättande produkt väljs med målet att den ska vara så likvärdig som möjligt och samtidigt ha en hög försäljningsvolym. När produkten ersätts görs en kvalitetsvärdering primärt med metoden underbyggd expertbedömning och med stöd av hedonisk modell. Produktgrupper som använder hedonisk modell som stöd är: Kaffebryggare, TV, Digitalkameror, Mobiltelefoner, Datorer och Datortillbehör. Även andra kvalitetsvärderingsmetoder förekommer såsom direkt jämförelse, tillvalsmetoden, samt överlappningsmetoder.

B.15.2. Övrig audiovisuell och fotografisk utrustning

När det gäller CD-skivor inkl. MP3 (nedladdning av musik) så sker den mesta av prismätningen på internet, och en liten del med hjälp av transaktionsdata (jmf avsnitt 15.1). I de flesta fall är de prismätta produkterna totalpriser för topplistor (bestående av t.ex. 5 st. CD-album, 5 st. MP3-album eller 5 st. MP3-låtar).

B.15.3. Paketresor

Paketresor representeras av flygcharterresor. De till omsättning största charterarrangörerna ingår i undersökningen och skickar månadsvis registerdata för alla avgångna resor under månaden. En produkt definieras som snittpris per person för alla avgångar under aktuell månad uppdelat på avreseort, destination, hotell, rumstyp, reslängd och barn/vuxen. Snittpriserna för alla produkter matchas sedan med priser på liknande produkter som har sålts i basperioden.

För flygcharter tillämpas en säsongsimputeringsmetod (benämnd som *counter-seasonal estimation* enligt HIKP-manualen) där korgen delas upp i två korgar, en för vinterresor och en för sommarresor. Vinterresorna prismäts mellan oktober och april, medan sommarresorna prismäts mellan april och

oktober. Under sommarhalvåret imputeras prisutvecklingen för vinterresor med snittpriser från föregående vintersäsong multiplicerat med sommarresornas prisutveckling. Under vinterhalvåret appliceras liknande metod, där snittpriser från föregående sommarsäsong multipliceras med prisutvecklingen för vinterresor.

B.15.4. TV, film och musiktjänster¹⁹

Det som undersöks är priset på enskilda konsumenters privata inköp av Tv-, film- och musiktjänster för privat konsumtion. Populationen av företag är de företag som erbjuder Tv-, film- och musiktjänster för privat konsumtion. Populationen av produkter består av de olika programpaket som erbjuds.

Medvetna urval av företag och produkter används. Urvalen ses över årligen.

Prisinsamlingen sker genom hemsidor på internet.

För beräkning av vikter används bland annat data från PTS, Post- och Telestyrelsen och företagsdatabasen.

B.15.5. Andra tjänster inom kultur och rekreation

Biljetter till teater, biograf, nöjen, museer och idrottstävlingar prismäts alla på liknande sätt. Ett urval görs av de största aktörerna på marknaden och hos dessa prismäts ett antal olika biljettyper. Urvalen ses över och uppdateras årligen. Priser samlas månatligen in från Internet.

Index för lotteri beräknas som KPI exklusive lotteri, multiplicerat med index som mäter genomsnittlig förändring i vinstandel.

B.15.6. Tidningar och böcker

Priser för tidningar och böcker samlas in centralt. Tidningar är uppdelade i dagstidningar och populärtidskrifter samt uppdelade i lösnummer och prenumerationer. När det gäller dagstidningar så undersöks de största dagstidningarna (mätt i termer av omsättning) samt ett urval av de mindre för att få en rikstäckande spridning. När det gäller populärtidskrifter så undersöks de omsättningsmässigt största tidskrifterna. Priser hämtas på Internet.

För böcker undersöks Internetbokhandel, fysisk bokhandel och bokklubbar, livsmedelsbutiker, samt abonnemangstjänster för strömmande böcker. (Till och med 2021 ingick även varuhus.) Priset på en topplista av fem titlar undersöks varje månad. Prisinsamlingen utförs med frågeformulär, med hjälp av kataloger från bokklubbar och livsmedelsbutiker samt mätningar från

¹⁹ Fram till 2018 samlades priset på den av Riksdagen beslutade TV-licensen in. Från och med 2019 ersattes den av en s.k. Public service avgift. Då denna tas ut via inkomstdeklarationen och är oberoende av om hushållet konsumerar public service eller inte så har den bedömts ligga utanför KPI:s målpopulation och prismäts därmed inte.

Internetsidor (för bokhandlarna på Internet samt abonnemangstjänsterna för strömmande böcker).

B.15.7. Frö och lök

För undersökningen Frö och lök mäts priserna från dagligvaruhandeln samt några av de större försäljningsställena av växter. Prismätning utförs endast under mars och september och uppgifterna inhämtas via internet och kassaregisterdata.

B.16. Restaurang och logi

B.16.1. Hotell och restaurang

Urval av hotell och restauranger görs inom ramen för det gemensamma urvalet av försäljningsställen (se avsnitt 2.3.4). Prismätning görs med flera olika metoder, bland annat över internet och telefon, via e-post och i undantagsfall genom fysiska besök.

B.16.2. Camping och stugbyar

Camping och stugby prismäts en gång om året (i juli). Urvalsramen består av campingplatser och stugbyar som är anslutna till Sveriges camping- och stugföretagares riksorganisation. Urvalen är proportionella mot storlek där antal tomter och stugor är storleksvariabel i camping och antal gästnätter är storleksvariabel i stugbyar.

B.17. Utbildning

B.17.1. Privat utbildning

I undersökningen prismäts vad en kursdeltagare får betala för en enskild kurs. I första hand prismäts grundkurser inom områdena språk, IT och konst/musik vilka ges av olika studieförbund. Målpopulationen utgörs av studieförbundens kursutbud i prisbasen, dvs i december föregående år. Målvariabeln är det pris för en kurs som konsumenten faktiskt betalar (utan "motprestation" i form av exempelvis medlemsrabatter, rabattkuponger, etc).

Urvalet görs medvetet, med hänsyn till förbundens storlek samt geografisk spridning. Priserna samlas i första hand in från respektive studieförbunds hemsida under den vecka som den femtonde infaller. I undantagsfall inhämtas prisinformation via telefon eller e-post.

B.17.2. Fritidsavgift

Index beräknas som en produkt av index för löneutveckling och taxeändringar.

Från SCB:s lönestatistik hämtas uppgifter om löneutvecklingen för privata tjänstemän, privata arbetare, statligt anställda, kommunanställda och landstingsanställda. I de fall lönestatistik inte ännu finns tillgänglig för en viss månad så används senast tillgängliga värde. Värdet revideras sedan i slutet av året.

Uppgifter om taxeändringar tas fram av Nationalräkenskaperna. I januari används preliminära uppgifter om taxeändringar, baserad på en beräkning för ett urval av kommuner. Denna justeras sedan i april när definitiva uppgifter finns.

Samma index används för fritidsavgifter och barnomsorg (jmf avsnitt B.18.6).

B.18. Diverse

B.18.1. Banktjänster

Banktjänster representeras av tjänsterna Privatgiro, Betalkort och Internetbank vilka prismäts hos de fyra största bankerna. Prismätning görs över internet.

B.18.2. Mäklartjänster

I undersökningen mäts prisutvecklingen för fastighetsmäklartjänster. Prismätning görs med hjälp av transaktionsdata som varje månad levereras från ett urval av fastighetsmäklare. Intressepopulationen består av alla transaktioner som gjorts under månaden men målpopulationen har i vissa fall begränsats till transaktioner som gjorts fram till den 25:e. Produkt-specifikationerna tar hänsyn till region och typ av bostad (bostadsrätter med olika antal rum samt villor/egnahem). Mäklartjänsternas innehåll kan variera mellan företag, vilket medför viss biasrisk. De större mäklarkedjorna anses dock generellt erbjuda relativt homogena tjänster.

B.18.3. Annonskostnader

Annonspriser mäts för internetannonser och tidningsannonser. För tidningsannonserna har de största tidningarna valts ut baserat på statistik över tidningsförsäljning under ett tidigare helår. Ett antal olika typer av annonser (dödsannons, bil, båt, etc) prismäts varje månad. Därutöver mäts annonskostnaden på viktiga online-annonsplatser.

B.18.4. Begravningskostnader

Rampopulationen utgörs av alla företag i bransch 96030 (Företag som bedriver begravningsverksamhet) i SCB:s företagsdatabas FDB. Eventuella täckningsbrister bedöms vara relativt små, bland annat då begravningsverksamhet har en egen branschkod. Urvalet av företag är ett stratifierat upps-urval med urvalssannolikheter proportionella mot

omsättningen under ett tidigare helår. De valda tjänsterna är standardtjänster inom branschen.

B.18.5. Försäkringar

Försäkringar undersöks för Villaförsäkring (under Egnahem), Hemförsäkring, Bilförsäkring samt Sjuk- och olycksfallsförsäkring varav de tre senare är samlade under gruppen Försäkringar. Urval har dragits med urvalssannolikhet proportionellt mot storlek, men detta utförs med relativt långa tidsperioder mellan urvalen. När det gäller de olika produkterna inom varje försäkring har urval gjorts med hjälp av bolagen själva, där några vanliga försäkringsavtal har valts. Dessa försäkringsavtal är detaljerat definierade för att rätt prissättning, med samma innehåll, ska bli möjlig för varje månad.

B.18.6. Barnomsorg

Samma index används som för fritidsavgift – se vidare avsnitt B.18.2.

B.18.7. Äldreomsorg

Index för äldreomsorg beräknas som en produkt av två delindex, ett delindex för taxeändringar och ett annat för inkomständeringars påverkan på priset. Delindexen baseras på uppgifter om taxeförändringar och avgiftsutrymme vilka tas fram av Nationalräkenskaperna. Preliminära uppgifter tas normalt fram i januari och definitiva under våren (mars till maj).

Bilaga C: Lista över metodmässiga ändringar

Nedan listas större metodmässiga ändringar som gjorts i KPI och relaterade mått.

Ändringar 1980 - 2004

Dagligvaror: Under perioden 1983-1992 nyttjades prislistor istället för butiksmätningar för prismätning av dagligvaror (inte färskvaror).

Egnahemskostnader: Inför 1984 modifierades beräkningarna av egnahemskostnaderna vad gäller räntor och avskrivningar.

Indexformel på elementärnivå: I april 1990 infördes en ny metod för att väga samman enskilda pris-noteringar till index på lägsta nivån. Under perioden januari - mars 1990 användes en avvikande metod.

Prismätning kläder: Inför 1991 infördes en ny mätmetod för kläder.

Kvalitetsjustering kläder: Inför 1994 infördes hedonisk metod för värdering av kvalitetsskillnader för kläder.

Slopad säsongrensning: Inför 1992 upphörde tidigare säsongrensning avseende färska grönsaker och frukt.

Räntekostnadsindex: Inför 1997 infördes en ny metod för beräkning av egnahemskostnader avseende räntor. I den nya metoden påverkar viktförskjutningar under året mellan lån med olika räntebindningstid inte index.

Ändringar inför 2005

Inför 2005 ändrades KPI:s indexkonstruktion. För mer information se dokumentet "Förbättrad KPI-konstruktion från januari 2005 ", tillgänglig via www.scb.se/KPI.

Ändringar inför 2010

Nya produktgrupper:* Damkavaj (3122).

Ändringar inför 2011

Nya produktgrupper:* Färska kryddor (1671), Spelkonsol (7119)

* Observera att ändringar i produktgruppsstrukturen inte alltid betyder att mätningar påbörjas eller avslutas utan att det även kan handla om omstruktureringar av typen hopslagning/delning av tidigare produktgrupper, förflyttningar mellan aggregat, etc. SCB ser kontinuerligt över produktgruppsindelningen.

Ändringar inför 2013

Livsmedel och alkoholfria drycker: Från och med 2013 samlas majoriteten priserna för livsmedel och alkoholfria drycker in via transaktionsdata

Ändringar inför 2014

Slopad branschvis aggregering: Från 2014 är elementäraggregat i de flesta fall inte längre uppdelade branschvis inom produktgrupper.

KPI-KS, KPIF-KS: Från och med 2014 publiceras KPI-KS (KPI med konstant skatt) och KPIF-KS (KPIF med fast ränta och konstant skatt).

NPI: Från och med 2014 publiceras inte Nettoprisindex (NPI).

Ändringar inför 2015

Tidigarelagd mätning: Inför 2015 påbörjas prismätningarna i vissa nyvalda butiker redan i september i syfte att reducera urvalsbias, i första hand för branschen "Radio- och Tv-butiker".

Finansmarknadsdata i Räntesatsindex: Från och med 2015 beräknas räntesatsindex i KPI utifrån ett underlag från SCB:s enhet för Finansmarknadsstatistik, istället för från listräntor.

Internetinsamling och e-handel: Inför 2015 utökas andelen priser som samlas in via internet för att närmare motsvara marknadsandelarna för e-handel.

Ändringar inför 2016

Tandläkararvode: Från och med år 2016 subtraheras högkostnadsskyddet för tandvård från de priser tandläkarna tar ut, i de fall dessa överstiger gränsen för högkostnadsskyddet.

Alkoholvaror: Från 2016 beräknas index för produktgrupperna inom alkohol av SCB istället för (som tidigare) av Systembolaget AB.

El: Med start 2016 används kvoten mellan aritmetiska medelvärden i delar av indexberäkningen istället för geometriska medelvärden.

Nya bilar: Från och med 2016 upphandlas priser på nya bilar (listpriser) från ett externt företag.

Effektiv design för butiksuralet: Butiker omfattande maximalt 10 procent av detaljhandels omsättning tillåts exkluderas i kommuner på långt avstånd från SCB:s prisinsamlare.

Räntekostnadsindex: Från och med 2016 räknas företagarkushåll med i prisindex för räntekostnader. Den framskrivningsmetod som används i KPI:s räntesatsindex ändras också.

KPIX: Från och med 2016 publiceras inte längre måttet KPIX.

ECOICOP i HIKP: Från och med 2016 räknas HIKP enligt klassifikationen ECOICOP. Pilotserier räknades under perioden 2014-2015.

Nytt basår för HIKP: Basårsbyte görs var 10:e år i HIKP och räknas från och med 2016 med basår 2015=100.

Nya produktgrupper:* Frukostflingor (1146), Lammkött (1251), Mjölkliknande dryck (1421), Chips (1673), Sotning (4403), Renhållning (4404), Vatten och avlopp (4405), Mobiltelefoni (6409), Utrustning fast telefoni (6410), Fast telefoni (6411), Mobiltelefoner (6416).

Utgående produktgrupper:* Flingor och snacks (1133), Potatismjöl (1144), Morötter, otvättade (1660), Sytråd (3404), Klackning (3711), Tavelinramning (5215), Rep. Av tvättmaskin (5309), DVD-skiva (7109), Färgfilm (7201), Rep. Smycken (9319), Öl klass 2 pers. matsal (9407), Lunch à la carte personalmatsal (9560), En kopp kaffe personalmatsal (9561), Teletjänster, telefoner (6402), Kommunala taxor (4607).

Ändringar inför 2017

Bostadsrätter: Från 2017 mäts prisutvecklingen för boendetjänsten i bostadsrätter enligt samma metod som redan tidigare använts för egnahem. Tidigare har kostnadsutvecklingen för bostadsrättsinnehavare representerats av hyresutvecklingen i hyreshus.

Ränteavdraget: Från 2017 reduceras vägningstalet för räntekostnader, både för egnahem och för bostadsrätter, motsvarande ränteavdragets storlek. Om ränteavdragets storlek ändras kommer även index för räntekostnader att justeras den månad som en förändring träder i kraft.

Charterresor: Från 2017 ändras hanteringen av säsongsmässiga priser för charterresor så att prisutvecklingen för resor som inte säljs under vissa perioder på året representeras av prisutvecklingen för de resor som finns tillgängliga.

Äldreomsorg: Från 2017 inkluderas äldreomsorg i KPI. Prisutvecklingen beräknas med samma metod som idag används för barnomsorg (så kallad inkomstexogen ansats).

Nya produktgrupper:* Fastighetsmäklartjänster (9705), Privatleasing av nya bilar (6106), Övriga hushållsnära tjänster (5533), Färska bär (1672), Räntekostnad bostadsrätt (4801), Inre reparationer bostadsrätt (4802), Månadsavgift bostadsrätt (4803), Äldreomsorg (9807).

Utgående produktgrupper:* MP3-spelare (7118), Färgpatron (7907), Liten TV-apparat (7105), Hushållstvätt (5507), Grundhyra bostadsrätt (4302).

Ändringar inför 2018

Frukt och grönt, fisk, kött och ost: Från 2018 utökas användningen av kassaregisterdata till att inkludera merparten av KPI:s urval av butiker i livsmedelsbranschen för så kallade viktvaror dvs. frukt och grönsaker samt fisk, kött och ost.

Viktberäkningar i elementärindex: Från 2018 ändras vissa viktberäkningar på den elementära nivån i KPI så att prisomräkningar till prisnivån i december föregående år inte görs.

Tandläkararvode: Från 2018 används transaktionsdata för beräkningen av prisindex för tandläkararvode.

Utgående produktgrupper:* Sill och strömming (1307), Rödspätta filead (1322).

Ändringar inför 2019

Tandläkararvode: Från 2019 används en ny prisvariabel baserad på patienternas faktiska transaktionspriser efter subvention. Detta medför bland annat ett nytt säsongsmönster.

Public service-avgiften: Från 2019 ersätts TV-licensen med en s.k. Public service avgift och utgår därmed från KPI-korgen.

El: Från 2019 ersätts tidigare enhetsvärdeindex med ett geometriskt index och samtidigt ersätts de rörliga avtalsandelarna med fasta andelar.

Livsmedel och alkoholfria drycker: Från 2019 utökas användningen av kassaregisterdata till att täcka hela COICOP 01 (Livsmedel och alkoholfria drycker).

Flygcharter: Från 2019 beräknas prisindex för flygcharter baserat på transaktionsdata.

Flygresor: Från 2019 samlas priser för inrikes och utrikes flygresor in med hjälp av API (Applikation Programming Interface).

Järnvägsresor: Från 2019 förändras datainsamlingen för undersökningen genom att transaktionsdata ersätter viss manuell prisinsamling från internet.

Receptbelagda läkemedel: Från 2019 ändras beräkningsmetoden för receptbelagda läkemedel för att bättre fånga inverkan av högstnads-skyddets trappa.

Utgående produktgrupper:* Radio (7106), Tv-licens (7807), Kalvkött (1237).

Ändringar inför 2020

Drivmedel: Från 2020 används transaktionsdata inom samtliga delundersökningar avseende drivmedelspriser. Innan 2020 har prisuppgifter samlats in via telefon.

Mobiltelefoner och datorer: Från 2020 har SCB tillgång till ett förbättrat dataunderlag vilket ger bättre förutsättningar att upprätthålla ett representativt urval av mobiltelefoner och datorer.

Nya produktgrupper:* Hörlurar/Headset (7120).

Utgående produktgrupper:* Hyra av film (7809).

Ändringar inför 2021

Mobiltelefoner, datorer och datortillbehör: Från och med 2021 används transaktionsdata för delar av urvalet inom produktgrupperna Mobiltelefoner, Datorer och Datortillbehör, vilket möjliggör att nya urval av produkter dras varje månad baserat på uppgifter om månatliga försäljningskvantiteter.

Kvalitetsvärderingar för hemelektronik och hushållsutrustning: Från och med 2021 används transaktionsdata för delar av urvalen inom hemelektronik och hushållsutrustning. För dess produkter utnyttjas även i viss utsträckning hedoniska modeller som ett verktyg vid expertbedömningar av kvalitetsförändringar.

Webbskrapning: Från och med 2021 införs automatisk webbskrapning av framför allt priser på möbler, inventarier och hushållsvaror.

Läkemedel: Vissa metodförändringar införs för produktgrupperna *Läkemedel* samt *Läkemedel för sällskapsdjur*. För receptbelagda humanläkemedel sker ett byte av prisvariabel till det pris som patienten betalat. Beräkningarna av samtliga index görs med utgångspunkt i kvantitetsjusterade medelpriser för medicinskt ekvivalenta grupper av läkemedel.

Temporärt justerad vägningstalsberäkning: Inför 2021 beräknas vägningstal med en justerad metod vilken tar hänsyn till skiften i hushållskonsumtionen som ägt rum under 2020.

Nya produktgrupper:* Byte av vattenpump (6227), Däckservice (6228), Kroppsbehandling (9227).

Utgående produktgrupper:* Byte av avgassystem (6202), Byte av styrled (6226), Videokamera (7111), DVD-spelare (7115), Bilbarnstol (9320), Pizza (9552).

Ändringar inför 2022

Ny metod för mobiltelefoner, datorer och datortillbehör: Från och med 2022 beräknas prisutvecklingen för mobiltelefoner (6416), datorer (7713) och datortillbehör (7719) med fastkorgsindex istället för månadskedjning. I och med detta ändras även kvalitetsvärderingsmetoden till underbyggd expertbedömning med stöd av hedonisk modell.

Temporärt justerad vägningstalsberäkning: Inför 2022 beräknades vägningstal med samma justerade metod som inför 2021.

Utgående produktgrupper:* Potatis lösvikt (1665), Potatis krav (1669), Morötter krav (1670), Skorpor och kex (1131).